

Beretning til landsmødet fra folketingsgruppen 2024

I denne beretning beskrives for hvert enkelt politikområde, hvad der har været af vigtige politiske sager i Folketinget i det år som er gået, og hvordan SF's folketingsgruppe har ageret i dem. For en overordnet politisk analyse og SF's prioriteringer henvises til landsledelsens politiske beretning.

Indholdsfortegnelse

Økonomisk politik.....	4
Finanslovsaftalerne for 2023 og 2024	5
Erhvervsområdet	6
Børneområdet	6
Forårs-SFO	7
Skærme i dagtilbud.....	7
Børns rettigheder og FN's børnekonvention.....	7
Inklusion af de mindste og de største	7
Skoleområdet	8
Regeringens skoleudspil	8
Skærm i skoletiden	8
Indeklima	8
Afskaffelse af 10. Klasse	8
Uddannelsesparathedsvurderingen	8
Uddannelsesområdet	9
En stærkere social- og sundhedsuddannelse	9
Et stop for besparelser på gymnasier og CFU.....	9
Bedre økonomi på FGU-uddannelsen	9
Videregående uddannelse og forskning.....	10
Reform af universitetsuddannelserne i Danmark	10
Justeret aftale om uddannelser i hele Danmark	11
Kamp mod SU-forringelser	11
Aftale om forskningsreserven	12
Beskæftigelsesudspil	13
Jobcentre	13
Aftale på kontakthjælpsområdet	13
Arne plus pension droppet.....	13
Fleksjobaftale	14

Trepartsaftale	14
Arbejdsmiljøområdet.....	14
Arbejdsmiljøaftale	14
Psykisk arbejdsmiljø.....	14
Arbejdsskade	15
Ligestilling- og LGBT+-området.....	15
Voldsudsatte kvinder	15
Abort.....	15
Partneræg-donation	15
Social freezing.....	16
Mænd og drenge, der mislykkes i bunden af vores samfund	16
Ligestilling af krisecentertilbud.....	16
Aftale om børns ret til deres forældre ved surrogataftaler	16
Juridisk kønsskifte.....	17
Boligområdet	17
Aftale om bygge- og boligpolitiske indsatser	17
Studieboligudspil	17
Bæredygtigt byggeri	18
Ældreområdet.....	18
Ældrelov.....	18
Ældreboliger	19
Helhedspleje og faste teams:	19
Økonomi	19
Lokalplejehjem og mere frit valg	20
Omlægning af hjemløseindsatsen til Housing First	21
SSA-reserven for 2024	21
Ny aftale om Familieretshuset	22
Hjælp til udsatte stofbrugere	22
Permanentgørelse af det sociale frikort.....	22
Ret til bankkonto	23
Specialeplan og Tranæsudvalget.....	23
Afghanistan og Ukraine	26
EU's Migrationspagt	26
Ophold i Danmark.....	26

Kvoteflygtninge.....	27
Retspolitik.....	27
Aftale om domstolenes økonomi 2024-2027	27
Solide SF-aftryk på regeringens bandepakke	28
Den uafhængige politiklagemyndighed skal have flere muskler.....	28
Aftale om nye initiativer vedrørende omgørelsesfristen i straffesager	28
Retslægerådet til eftersyn - vi mangler stadig 'second opinion'	29
Offentlighedsloven i syltekrukke	29
Stærkere tilsyn med tjenesterne og undersøgelse af Samsam	29
Koranloven.....	30
Klima-, miljø- og naturområdet	30
Grøn fond	30
Klima	30
Landbrug og klima	31
Testcentermøller	31
Affaldsforbrænding	32
Planloven	32
Natur og biodiversitet	33
Landbrugsaftalen.....	33
Fødevarerpolitik.....	33
Vandmiljø.....	33
Vandmiljøet og farlige stoffer.....	34
Jordforurening	34
Grundvandsbeskyttelse	34
Pesticider	34
PFAS	35
Farlig kemi	35
Matrikelfinten.....	35
Dyrevelfærd.....	35
Landdistriktspolitik	36
Landdistriktsfilteret	36
Ø-SU	36
Udkantstilskud.....	36
Frilandsbyforsøg er noget amputeret	36

Grøn varmeforsyning i landdistrikterne	36
Kollektiv transport i landdistrikterne.....	37
Landdistriktsområdet generelt.....	37
Transportområdet	37
SF står uden postforliget	37
Prisen på kollektiv transport	37
Flyafgift	38
Europæisk toget	38
IT og digitalisering.....	38
Digitalt udsatte	38
Kunstig intelligens.....	39
Dansk sprogmodel	39
Ansigtsgenkendelse	40
Beskyttelse af børn	40
Digitaliseringsstrategi	40
Overvågning og retssikkerhed	41
EU	41
Ny Europapolitisk aftale	41
Udenrigs, forsvars- og sikkerhedspolitik:	42
Ukraine	42
Gazakrigen	43
Udviklingspolitik	43

Økonomisk politik

Lisbeth Bech-Nielsen er finansordfører og erhvervsordfører og Sigurd Agersnap er skatteordfører og iværksætter-ordfører.

Økonomisk politik generelt, herunder skatteområdet

I det seneste år har debatten særligt været præget af regeringens 2030-plan og regeringens forslag om skattelettelser og de følgende forhandlinger herom. Det er i forlængelse af, at Finansministeriet over flere omgange har opjusteret det økonomiske råderum markant.

Med 2030-planen præsenterede regeringen i november et overblik over sine prioriteringer frem mod 2030. Det var i høj grad en opsamling af eksisterende forslag, herunder fra regeringsgrundlaget, og planen

indeholdt således ikke så mange nye udmeldinger. På mærkelig vis var der udeladt en samlet økonomisk oversigt over prioriteringerne, hvilket da også er blevet kritiseret - herunder af SF.

Opgjort i 2030 vil regeringen afsætte 32 mia. kr. til velfærd, hvoraf 19 mia. kr. er til dækning af det demografiske træk. De 13 mia. kr. derudover øremærkes til sundhed, psykiatri, børn, unge, uddannelse, kultur samt en tryghedspakke i forhold til kriminalitet. Herudover er der 4,25 mia. kr. som ikke øremærkes, men skal fordeles til velfærd og grøn omstilling. Her skal man finde forbedringer på store velfærdsområder som ældre- og handicapområdet – og tilmed altså grøn omstilling. Det er således et meget lille beløb. Et spørgsmål fra SF afslørede, at der derudover er afsat en reserve på 6 mia. kr. til uforudsete udgifter. I regeringens 2030-plan indgik også dens forslag til skattelettelse, hvortil de foreslog afsat omtrent 10 mia. kr. Heri indgår lettelserne på arbejdsindkomst, jf. næste afsnit, men også en række forslag til erhvervsskattelettelse. Regeringen vil således bl.a. reducere bo- og gaveafgiften, lempe beskatningen ved generationsskifte ved at indføre et retskrav på skematisk værdiansættelse og forøge F&U-fradraget.

Personskattelettelserne blev allerede annonceret i regeringsgrundlaget. SF har konsekvent i debatten påpeget, at velfærden skal prioriteres frem for skattelettelse. Det skal bl.a. ses i lyset af, at der ellers stort set kun vil være midler til det demografiske træk og til de allerede planlagte tiltag på bl.a. sundhedsområdet, men ikke til et løft af velfærden, herunder den kommunale.

Desuden har SF lagt vægt på, at de foreslåede skattelettelse var for ulige, herunder fordi de ikke kom folk uden for beskæftigelse til gavn. Dette stod ikke til at ændre grundlæggende, og SF kunne således ikke være med i aftalen, der blev indgået i december 2023.

Udover personskattespørgsmålet har særligt ejendomsvurderingssystemet fyldt på skatteområdet i 2024. SF er ikke med i forliget om de nye ejendomsvurderinger, men har naturligvis fulgt området og har påpeget en række u hensigtsmæssigheder ved vurderingerne (udover de åbenlyse forsinkelser og fejl), herunder ved vurderingen af landejendomme.

På skatteområdet har SF desuden været meget kritiske overfor, at regeringen har droppet indførelsen af den planlagte lagerbeskatning for ejendomsinvestorer, der ellers ville kunne have lukket et skattehul. Endvidere har SF i forlængelse af perioden med meget høje overnormale profitter i energibranchen foreslået også at omfatte mellemhandlere af en skat på overnormale profitter.

Endelig er det ift. den økonomiske politik også værd at bemærke lønloftet til en række offentligt ansatte, der blev aftalt med trepartsaftalen i december 2024, og hvortil der blev afsat 3 mia. kr. Aftalen påstås at være finansieret ved administrative besparelser i kommuner og regioner, men der er ingen form for dokumentation for, at det kan lade sig gøre. Herudover blev der aftalt bl.a. en forenkling af kontanthjælpssystemet, hvor SF deltog i en ud af tre aftaler, jf. separat afsnit herom.

Finanslovsaftalerne for 2023 og 2024

Finanslovsaftalen for 2023 blev først forhandlet på plads i april 2023 pga. folketingsvalget i slutningen af 2022. Der var tale om en "lille" finanslovsaftale og en række initiativer kunne kun nå at have begrænset effekt i 2023 pga. den sene finanslovsaftale. Overophedning af økonomien var på dette tidspunkt fortsat en væsentlig bekymring.

SF fik med aftalen sikret udvidet barselsorlov til tvillingefamilier, hvilket var en væsentlig prioritet for SF i forhandlingerne. SF fik desuden en række yderligere aftryk på aftalen, herunder ift. oprensning af generationsforureninger, bedre vilkår for demokratiske virksomheder, midler til psykiatri, første skridt mod en havnaturfond og en udvidet indsats mod PFAS.

Med finansloven for 2023 droppede regeringen at indføre lagerbeskatning på udlejningsejendomme, jf. ovenfor. SF forsøgte uden held at få denne beslutning ændret, men det var dog ikke en del af selve finanslovsaftalen.

Op til finanslovsforhandlingerne for 2024 havde SF udover en række prioriteter på bl.a. skole- og klimaområdet også et forslag om at afsætte 2,4 mia. kr. hvert år fra 2024 til et løft af velfærden i kommunerne og regionerne.

Finanslovsaftalen for 2024 blev efterfølgende indgået af de fleste af Folketingets partier. Udgangspunktet var en forhandlingsreserve på 0,5 mia. kr., som dog med finanslovsaftalen blev fordoblet. Midlerne blev særligt afsat til velfærd til børn, unge og ældre. SF fik bl.a. afsat en pulje til flere hænder i Pædagogisk Psykologisk Rådgivning (PPR). Der blev også sikret midler til værdig ældrepleje, herunder til udbredelse af faste teams, hvilket længe har været en prioritet for SF. Endvidere kæmpede SF også for at få fjernet besparelsen på skolebøger og andre undervisningsmaterialer, som regeringen ellers havde planlagt. Endelig er det værd at nævne, at der blev afsat midler til en akutupakke til forbedring af vandmiljøet og udtagning af lavbundslande.

Erhvervsområdet

I december 2023 var SF med i en aftale, der skal fremme kendskabet til og rammevilkårene for demokratiske virksomheder. Den økonomiske ramme for aftalen stammer fra finanslovsaftalen for 2023, hvor SF fik forhandlet rammen på plads. Aftalen gennemfører hovedparten af anbefalingerne fra den forudgående ekspertgruppe om demokratiske virksomheder. Ekspertgruppen anbefalede dog også en model for generationsskifte via en fondsmodel (EOT), hvilket ikke indgår i aftalen. SF forsøger at bringe dette ind i kommende forhandlinger.

Der er varslet forhandlinger på iværksætterområdet, hvortil der med finansloven for 2024 er afsat 300 mio.kr. stigende til 450 mio. kr. årligt. I regeringens 2030-plan er der desuden lagt op til at afsætte 1 mia. kr. til iværksætteri fra 2030 og frem. SF har forberedt en række prioriteter i et iværksætterudspil, herunder tiltag til at styrke grønt iværksætteri, lige adgang til kapital for kvindelige iværksættere mv.

SF har også på erhvervsområdet opfordret regeringen til at komme på banen ift. at sikre virksomheders ret til at få oprettet en basal virksomhedskonto i banken. Banker modsætter sig for ofte at ville oprette disse, og særligt gemmer de sig under hvidvasklovgivningen, som de fortolker til deres egen fordel. Det er en stor barriere i forhold til at kunne oprette og drive virksomhed i Danmark. Det har længe været SFs politik, og forslaget er en genfremsættelse. Denne gang er vi gået sammen med Alternativet og Enhedslisten om forslaget, men det er skrevet og drevet af SF.

Endvidere har SF stillet et beslutningsforslag om fastsættelse af betalingsfrister for handel mellem virksomheder. Det har længe været en del af SF's erhvervs- og iværksætterpolitik. Konkret vil vi gerne have et loft på 30 dage for betaling, når virksomheder handler med hinanden. Større virksomheder har tendens til at bruge de mindre virksomheder som en slags kassekredit med betalingsfrister for varer og services på op mod halve år.

Endelig forventer SF at fremsætte et beslutningsforslag om et loft over bidragssatser umiddelbart efter landsmødet.

Børneområdet

Astrid Carøe er børneordfører og Charlotte Broman Mølbæk er dagtilbuds- og inklusionsordfører
Status på minimumsnormeringer

Loven om minimumsnormeringer er endelig trådt i kraft. Det er et historisk løft af børneområdet. Der er kommet flere voksne ud på institutionerne, og det ville aldrig været sket uden loven og pengene. Der har været en normeringsforbedring på ca. 4.500 ekstra pædagogisk personale i daginstitutionerne. Der har været bekymringer om en faldende pædagogandel. Den bekymring deler SF, men der er sat penge af i aftalen til opkvalificering, så der kommer flere uddannede ud i institutionerne.

Minimumsnormeringer på institutionsniveau

SF er ikke færdig med at kæmpe for minimumsnormeringer. SF ønsker at indføre minimumsnormeringer på institutionsniveau. Der er store forskelle på normeringerne på tværs af institutionerne. Derudover ønsker SF at ledere bør tælle mindre i opgørelsen, da det vil give et mere retvisende billede af, hvordan normeringerne virker på stuerne. Socialdemokratiet har ikke fastholdt, at vi skal drøfte minimumsnormeringer på institutionsniveau, som det ellers var aftalt i den oprindelige aftale. SF håber, at regeringen alligevel vil fastholde, at Danmarks Statistik opgør minimumsnormeringerne på institutionsniveau. Det er vigtigt for gennemsigtigheden, forældrene og ikke mindre en forudsætning for den lokale dialog.

Forårs-SFO

Der er store kommunale forskelle i, hvordan forårs-SFO anvendes. VIVE har lavet en undersøgelse, der viser, at der er en gevaldig forringelse af normeringen i forårs-SFO sammenlignet med børnehaven. Endvidere har BUPL fået lavet en undersøgelse, der viser, at kun hver sjette kommune lader pengene følge med barnet fra børnehaven til forårs-SFO. Det er en dagsorden som SF vil følge, da det selvfølgelig ikke skal være en besparelse for kommunerne, at man blot kan sende børnene endnu tidligere i SFO. Det ændrer ikke ved børnenes behov for voksne nok omkring dem.

Skærme i dagtilbud

SF er med i en bred aftale, der skal begrænse skærme i dagtilbud. Skærme fylder mere og mere i alle dele af vores hverdag. Derfor er SF også nødt til politisk at tage stilling til, hvordan rammerne for brugen af skærme i dagtilbud skal være. Vi er glade for, at det nu er ud fra et forsigtighedsprincip, mens vi ellers har stor tillid til det pædagogiske personale og deres faglige vurderingerne. Aftalen lægger op til, at brug af skærme kan forekomme, når det fagligt kan begrundes.

Børns rettigheder og FN's børnekonvention

SF har fremsat et beslutningsforslag om inkorporering af FN's børnekonvention. Beslutningsforslaget er et redigeret forslag på baggrund af et beslutningsforslag som SF fremsatte i 2019 og igen i 2020. Det er forsat relevant at FN's konvention om barnets rettigheder blive inkorporeret i dansk ret. Det vil bl.a. sikre en større forpligtelse til at tage højde for børns rettigheder, sikre flere formelle juridiske rettigheder og så vil det sende et positivt signal om, at Danmark vil styrke børns rettigheder på lige fod med andre europæiske lande; herunder Norge, Sverige og Finland, som allerede har inkorporeret konventionen.

Inklusion af de mindste og de største

SF bliver ved med at forfølge inklusionsdagsordenen. Mange rapporter og fortællinger har gang på gang vist, at alt for mange børn ikke får den støtte og de tilbud, som de har brug for. Det gælder dels i skolen, men også de aller mindste børn. SF håber at der kan komme politiske forhandlinger om inklusion, så vi bl.a. kan få sat fokus på at pengene skal følge barnet på tværs af tilbud. SF har endvidere haft fokus på inklusionen i finansloven, hvor det lykkedes at sikre et løft af PPR. SF vil forsat kæmpe for, at børn skal have ret til PPR endnu hurtigere. Ligesom vi håber, at børn- og undervisningsministeren vil tænke på børn med særlige behov under skoleforhandlingerne. Udfordringen med inklusion har også manifesteret sig på de videregående uddannelser med lange ventetider på SPS-støtte, hvilket SF har haft børne- og undervisningsministeren samt uddannelses- og forskningsministeren i samråd om.

Skoleområdet

Jacob Mark var ordfører indtil december, hvor han gik på barsel. Sigurd Agersnap er ny undervisningsordfører.

Det forgange år på undervisningsområdet, har primært været domineret af regeringens skoleudspil og de efterfølgende skoleforhandlinger i forligskredsen.

Regeringens skoleudspil

Regeringen præsenterede i efteråret deres skoleudspil. Udspillet indeholder mange gode takter såsom mere frihed, kortere skoledage, mesterlære, mere kreativitet og praktik. Elementer som SF har råbt højt om meget længe. SF's store bekymring er, om folkeskolen er ordentlig finansieret, hvilket bliver det store slag, som SF vil kæmpe for. Skoleforhandlinger sker i folkeskoleforliget, som SF forsat ikke er en del af. SF var klar til at indtræde i forliget igen, men fordi SF opsigde forliget og satte partierne fri, er der ikke opbakning til at SF kan genindtræde. SF står alligevel i en spændende position, hvor SF kan presse forligskredsen og spille ud med en masse gode forslag, der kan sikre bedre rammer for folkeskolen.

Finansloven på folkeskoleområdet

Under finansloven fik SF sikret, at der var fokus på børn og unges trivsel. SF fik bl.a. afsat flere midler til PPR på dagtilbuds- og folkeskoleområdet, så det pædagogiske personale kan blive understøttet i deres forebyggende arbejde og skabe øget tilstedeværelse. SF fik også sat en stopper for besparelserne på skolebøger og andre undervisningsmaterialer.

Skærm i skoletiden

Undervisningsministeren har fået udarbejdet 12 anbefalinger til brugen af skærme i grundskolen. Danske elever er dem, der i skoletiden, bruger digitale værktøjer mest sammenlignet med alle de andre 81 OECD-lande. Det er en dagsorden, som SF er meget optaget af. SF mener at skærme kun skal bruges, hvis det kan pædagogisk forsvares. SF vil at statens penge bruges på fysiske læremateriale ligesom SF ønsker, at teknologiforståelse indføres som obligatorisk fag. SF har lanceret et skærmudspil, der sættes fokus på problemstillingen.

Indeklima

SF har sat fokus på indeklimaet. Vores folkeskoler har et dårligt indeklima, og det har store konsekvenser for børnenes læring. Ikke desto mindre, er det dårlige indeklima ikke et nyt problem. Tværtimod, så har vi kendt til udfordringen længe, men det er faldet mellem to stole. Forbedringen af indeklimaet skal ikke ses som rene udgifter, men snarere som en investering. Et godt indeklima har en positiv effekt på indlæringen og sygefraværet, hvilket kan give økonomisk overskud på lang sigt. Endvidere vil en investering i indeklimaet øge energistandarden i de danske folkeskoler. Derfor vil SF forsætte vores arbejde med at sikre bedre indeklima i skolen.

Afskaffelse af 10. Klasse

Reformkommissionen har foreslået at afskaffe 10. klasse. Det synes SF ikke er en god idé. 10. klasse er for mange unge et åndehul, hvor man på bagkant af et langt forløb i folkeskolen kan stoppe op og mærke efter. De unge, der går i 10. klasse, får et mere kvalificeret grundlag at vælge uddannelse ud fra, og det mener SF er en god ting. Vores position er, at man længe har udsultet mange af de eksisterende uddannelser. SF har fokus på at investere i de uddannelser, vi kender og gøre dem endnu bedre.

Uddannelsesparathedsvurderingen

Uddannelsesparathedsvurderingen, som vi tidligere har kendt den, er endelig afskaffet. Det har SF længe kæmpet for. Det har altid været SF's position, at alle unge er uddannelsesparate. Det har været vigtigt for SF, at alle unge kan finde sin egen hylde – uden at opleve at blive stemplet. Ligesom vurderingen heller ikke

længere rangerer ungdomsuddannelserne. Alle unge er klar til en uddannelse, det blot er et spørgsmål om hvilken. En vigtig sejr for SF, som man godt kan være stolt af.

Uddannelsesområdet

Astrid Carøe er ungdomsuddannelsesordfører & Mads Olsen er FGU-ordfører

Et stort løft af erhvervsuddannelserne

I 2023 fik erhvervsuddannelserne endelig det historiske løft, vi har ventet på. Pengene kommer dels fra finansloven for 2024 og dels fra den reform af universitetsuddannelserne, som SF indgik med regeringen i juni 2023. Af finansloven fik erhvervsuddannelserne et løft på 300 mio. kr. i 2024. Beløbet stiger over tid og vil i 2030 udgøre lidt over 900 mio. kr., hvor 400 mio. kr. skal komme fra uddannelsesaftalen, 200 mio. kr. går til en permanentgørelse af kvalitetspuljen, og de resterende 300 mio. kr. er "nye" penge fra det økonomiske råderum. Det var vigtigt for SF, at løftet af erhvervsuddannelserne ikke udelukkende afhang af midler fra uddannelsesreformen, der først kunne frigives om mange år. Pengene skal nemlig afhjælpe skolernes akutte behov for fornyelse af maskiner og værksteder, efteruddannelse af undervisere og indsatser til trivsel og fastholdelse af eleverne.

En stærkere social- og sundhedsuddannelse

I januar 2024 indgik SF i en bred aftale med regeringen om at styrke social- og sundhedsuddannelserne med 13 initiativer. Aftalen sikrer et generelt løft af uddannelserne, bedre mulighed for at komme ind på uddannelserne, mere fleksibilitet i løbet af uddannelsen og fokus på at mindske frafaldet på uddannelserne. Det er særligt godt, at der kommer større fokus på praktikforløbet – både i form af flere praktikvejledere og mere tid til, at eleverne kan forberede sig på praktikken. Med aftalen kan vi forhåbentlig dæmme op for, at vi i 2035 kommer til at mangle 15.000 SOSU'er, hvis ikke vi formår at rekruttere og fastholde flere i arbejdet.

Et stop for besparelser på gymnasier og CFU

SF indkaldte i efteråret undervisnings- og uddannelsesministeren til samråd, for at redegøre for besparelser på bl.a. Center for Undervisningsmidler (CFU) og tilskud til gymnasier i yderområderne, som der var lagt op til i finansloven for 2024. CFU stod til at miste 41 mio. kr., mens de små gymnasier i landdistrikterne, der allerede var økonomisk pressede, stod til at miste en halv million. Regeringen fastholdt besparelserne under forhandlingerne af finansloven, men det lykkedes SF helt at afskaffe regeringens planer om besparelserne.

Bedre økonomi på FGU-uddannelsen

Helt overordnet er SF glade for aftalen om FGU. Aftalen har mange gode elementer, men vi så gerne, at forhandlingsrammen havde været større. Skolerne vil opleve at få færre midler til næste år – til gengæld er det så et varigt økonomisk løft og ikke blot særtilskud. SF lykkedes med at ændre det nok vigtigste for skolernes økonomi; det bliver billigere for kommunerne at sende elever på FGU og dermed skulle der gerne komme flere elever på FGU, og så bliver økonomien også bedre.

Uddannelse med plads til alle

Sårbare unge skal hjælpes bedre på ungdomsuddannelserne, end de gør i dag. Skolerne oplever, at unge med bl.a. psykiske diagnoser kunne være blevet hjulpet bedre, hvis rammerne for SPS i højere grad afspejlede virkeligheden. Behovet for kvalificeret SPS-vejledning stiger og det gør ventetiden også. Det vil SF forfølge, ligesom SF i det hele taget har fokus på - og er i dialog med ministeren om - at sikre mere fleksibilitet på både erhvervsuddannelser og de andre ungdomsuddannelser. SF havde bl.a. et udspil ude i efteråret, der blandt flere ting satte fokus på, at alle voksne bør have ret til udvidet tid på grundforløbet.

Videregående uddannelse og forskning

Sofie Lippert er ordfører.

Reform af universitetsuddannelserne i Danmark

SF er med i aftalen om uddannelsesreformen efter lange forhandlinger. I marts 2023 fremlagde regeringen et udspil "Forberedt på Fremtiden I", der overvejende mindede om den tidligere S-regeringens udspil om at omlægge ca. halvdelen af kandidatuddannelserne - heraf langt de fleste på humaniora og samfundsvidenskab, hvoraf størstedelen af omlægningen skulle være til 1-årige mere erhvervsrettede kandidater på 75 ECTS (mod 120 i dag), samt lave flere erhvervskandidater.

SF gik konstruktivt, men kritisk til forhandlingerne. Vi var bekymrede for, at modellen vil trække unge fra professionshøjskolerne til universiteterne, fordi uddannelsens længde og det praksisrettede ville minde om hinanden, ligesom vi undrede os over, at man ikke lavede en reform og styrkelse af professionsbachelorerne på velfærdsområdet først. Vi var desuden bekymret for at skabe et a og et b-hold, for trivsel og for uddannelsernes kvalitet.

SF udarbejdede og præsenterede vores eget mod-udspil, der blev virkelig godt modtaget på tværs af organisationer i sektoren.

Forhandlingerne var lange. Regeringen stod stejlt på at omlægge en høj andel kandidater. I juni 2023 nåede man en aftale, som i høj grad bar præg af, at SF var med, selvom vi naturligvis også var gået på kompromis. Aftalepartierne udover regeringen og SF er Konservative, LA og Danmarksdemokraterne.

I aftalen lykkedes det at få de korte kandidater ned på 10 % i udgangspunktet. 20 % skal dertil omlægges til erhvervskandidater, så der er i alt tale om 30 % omlægning. Det er dog et stort ryk fra regeringens ønske om halvdelen. At andelen er rykket skyldes presset fra SF, K og LA, idet regeringen kunne have lavet aftalen alene med DD med meget højere omlægningsprocent. Der er nedsat et kandidatudvalg med Uddannelses- og Forskningsministeriet samt repræsentanter fra Danske Studerende Fællesråd og Danske Universiteter til det videre arbejde, og udvalget skal afrapportere senere i 2024. Derudover indebærer aftalen 8 pct. sektordimensionering på akademiske bacheloruddannelser.

Samtidig sikrede vi, at der blev geninvesteret 1 mia. kr. i universiteterne og fik permanentgjort takst 1-løftet til hum-samf. Vi sikrede samtidig 300 mio. kr. stigende til 400 mio. kr. årligt i 2030 og frem til erhvervsuddannelserne. Ikke mindst fik vi forpligtet hinanden på at iværksætte et reformarbejde for at styrke professionsbachelorerne på velfærdsområdet og fra 2025 prioriteres 200 mio. kr. stigende til 300 mio. kr. årligt i 2030 til uddannelserne - herunder til en ny pædagoguddannelse. Til vores store frustration er forhandlingerne om professionsuddannelserne dog ikke gået i gang endnu, jf. nedenstående punkt. Vi sikrede desuden midler til studerende med funktionsnedsættelser.

Pres for at styrke professionsuddannelserne på velfærdsområdet og ny pædagoguddannelse SF har kontinuerligt presset på for at komme i gang med forhandlingerne om en ny pædagoguddannelse og har holdt en lang række møder med interessenter og stillet adskillige spørgsmål til ministeren. Med aftalen om reform af universitetsuddannelserne blev det aftalt at iværksætte et reformarbejde for at styrke professionsbachelorerne på velfærdsområdet, og fra 2025 prioriteres 200 mio. kr. stigende til 300 mio. kr. årligt i 2030 til uddannelserne. Forhandlingerne om styrkede professionsuddannelser på velfærdsområdet, herunder til pædagog, skulle jf. aftalen være gået i gang inden udgangen af 2023, men ministeren har endnu ikke indkaldt. SF har til gengæld udarbejdet og præsenteret sit eget udspil på området. I udspillet lægger vi bl.a. op til at styrke kvaliteten i praktikken, at sikre midler til fastholdelse og rekruttering på professionshøjskolerne, at sikre bedre videreuddannelse ind i faget ved at professionshøjskoler skal kunne

udbyde praksisnære kandidat-uddannelser, at gennemføre en meritreform, en bedre overgang til arbejdsmarkedet og en bedre struktur og sammenhæng i pædagog- og socialrådgiveruddannelsen. Vi har desuden gjort det tydeligt, at vi ønsker en ny pædagoguddannelse og et taxameterløft til socialrådgiveruddannelsen. Udspillet blev rost af adskillige organisationer samt af ministeren. Vi afventer dog stadig en indkaldelse til forhandlinger, som vi presser på for.

Justeret aftale om uddannelser i hele Danmark

Regeringen ønskede at justere aftalen, så uddannelserne til sygeplejerske, pædagog, lærer og socialrådgiver ikke er omfattet af udflytningen. I foråret 2023 var der derfor forhandlinger herom. SF var særligt optaget i forhold til, at der med aftalen skulle oprettes 1000 ekstra pladser på uddannelserne til velfærdsområdet udenfor de store byer. Med den justerede aftale er der stadig et mål om, at der skal oprettes flere pladser udenfor de store byer, dog er måltallet på 1000 fjernet. Man har ligeledes fjernet kravet om at udflytte 800 pladser. Til gengæld har vi afsat midler til rekrutteringsindsatser på professionshøjskolerne, herunder eksempelvis til brobygning. SF mener samlet set, at der er tale om en fornuftig aftale i forhold til at sikre, at flere vil tage en professionsbachelor på velfærdsområdet.

Kamp mod SU-forringelser

Der er i december 2023 indgået en aftale om en SU-reform, som fjerner det fleksible SU-år og skærer den maksimale SU-klipramme fra 70 til 58 klip. SF er ikke med i aftalen, da vi mener aftalen risikerer at forringe trivsel, fleksibiliteten og den sociale mobilitet. Det vil få betydning for studerende på især universiteter og professionshøjskoler, men også på erhvervsakademier.

Det fremgik af regeringsgrundlaget fra december 2022, at regeringen ville lave en SU-reform med det nævnte indhold. SU'en har været forligsbelagt, og udover regeringspartierne var SF, LA, K, R og DF med i forliget indtil den nye aftale. I efteråret 2023 svirrede rygterne længe om at regeringen ville indkalde forligskredsen til forhandlinger. SF var fra start meget kritiske over for forringelser af SU'en uden tilsvarende forbedring af social mobilitet og trivsel, men vi ville naturligvis som altid prøve at gå konstruktivt til forhandlingerne.

Forligskredsen først indkaldt til møde 18. december, hvor regeringen opsagde forliget og fremlagde deres udspil som beskrevet. Det var ikke muligt at forhandle om at beskære med mindre end et år eller om den samlede ramme. SF kunne ikke være med i det foreslåede, og da der ikke var noget forhandlingsrum, måtte vi forlade forhandlingerne sammen med radikale. Regeringen indgik efterfølgende på mødet en aftale med LA, Konservative og DF. Det fremgår af aftalen, at det "direkte provenu" skulle investeres under overskriften "børn, unge og uddannelse", ligesom det blev oplyst at det direkte provenu var på 380 mio. kr. SF stillede en lang række kritiske udvalgs spørgsmål til aftalens forudsætninger, herunder til det samlede provenu. Det viste sig, at det samlede provenu er 1,6 mia. kr. idet der er et indirekte provenu på 1,2 mia., som dog ikke skal geninvesteres i området, men blot indgå i regeringens 2030-plan. Det er således under en fjerdedel af det samlede provenu, der går til børn, unge og uddannelse. SF skabte med spørgsmålet medieomtale og fik mange organisationer bredt til at kritisere reformen.

Da SU-forliget er opsagt fremsætter SF to beslutningsforslag i foråret 2024; ét der vedrører at nedsætte en arbejdsgruppe til at se på renten til SU-lån og ét der vedrører at nedsætte en arbejdsgruppe til at se på kravene til at få udeboende SU for 18-20-årige på ungdomsuddannelser.

Kamp for bedre vilkår for studerende med funktionsnedsættelser

Med aftalen om universitetsreformen var vi med til at afsætte 10 mio. kr. årligt fra 2025 til at forbedre vilkårene for studerende med funktionsnedsættelser. SF har løbende presset for at komme i gang med

drøftelser om udmøntningen, som skulle have været påbegyndt inden udgangen af 2023. Der er i januar 2024 blevet nedsat en arbejdsgruppe, som skal komme med forslag inden sommer.

Samtidig kom det i efteråret frem, at mange studerende med funktionsnedsættelser i efterårssemestret har ventet så længe på SPS-støtte, at mange har måtte gå til eksamen uden og i det hele taget fået et dårligere fagligt udbytte. Det handler især om et it-system og kommunikation mellem styrelser og uddannelsesinstitutioner. SF har været aktive i sagen og haft uddannelses- og forskningsministeren og børne- og undervisningsministeren i et fælles samråd samt stillet en lang række skriftlige spørgsmål. SF har desuden kritiseret og været med til at sætte fokus på, at SU-reformen vil ramme studerende med funktionsnedsættelser hårdt, da en høj andel studerende med funktionsnedsættelser bruger længere end normeret tid på studiet.

Aftale om forskningsreserven

Vi indgik igen i 2023 indgået to aftaler om forskningsreserven. LA og Nye Borgerlige står uden for den ene. I aftale om fordeling af forskningsreserven mv. i finansloven for 2024 fik vi styrket ICROFS's bevilling og niveauet af MUDP og GUDP og afsat midler til forskning i klimavenlige fødevarer, herunder plantebaserede, samt sikret finansiering af myndighedsbetjening på området. Aftalen indeholder endvidere en stor portion midler til forskning i sundhed, og vi fik en tydelig formulering ind om, at der skal udmøntes midler i forskning i miljøfremmede stoffers indvirkning på fertiliteten. Der afsættes også en pulje på 100 mio. til forskning i psykiatrien.

På børneområdet fik vi meget vigtige midler til trivsel og læring, samt til forskning i udsathed og mistrivsel blandt børn og unge, og til læring og trivsel i grundskolen og forskning i teknologiforståelse, og styrkede forskningsmiljøer for erhvervsuddannelserne og arbejdsfag og praksislæring.

Der afsættes desuden midler til nye teknologier, innovation og sikkerhed. Bl.a. til kunstig intelligens, herunder til at belyse etiske spørgsmål og at risici og trusler mindskes. Der er også en stor pulje til digitalisering, teknologi og innovation, hvor vi har fået ind, at forskningen skal tage højde for dataetiske principper.

Aftale om fremtidens talentbase og fri forskning indeholder bl.a. den helt frie forskning, sikring af Inge Lehmann-programmet, yderligere midler til opdateringen af magtudredningen og midler til forskning i bæredygtigt design og arkitektur, der kan understøtte den grønne omstilling. Vi fik styrket den helt frie forskning i Danmarks Frie Forskningsfond.

Vi arbejdede desuden for at få iværksat en undersøgelse af opgørelsen af 1-procentmålsætningen samt midler til forskning i rekruttering og fastholdelse i de store professioner på velfærdsområdet, hvilket desværre ikke har været muligt at komme igennem med.

Arbejdsmarkedsområdet

Karsten Hønge er ordfører på området

Det seneste år har været kendetegnet af en regering, der så småt har fundet sit fodfæste. Det store nederlag i folkeopinionen, som afskaffelsen af Store Bededag medførte har betydet, at regeringen bruger meget tid på interne forhandlinger før udspil og forhandlingsoplæg overhovedet bliver offentliggjort. Det betyder også, at der bliver kigget mere efter samarbejdspartnere i forskellige udspil og aftaler. Det rum har SF brugt til, at få mest muligt rød politik igennem.

Beskæftigelsesudspil

1. maj 2023 præsenterede SF et stort seniorbeskæftigelsesudspil. Blandt mange gode forslag var blandt andet en indførelse af en rettighed for alle seniorer, der er fyldt 60 til at gå ned i tid. Det virker måske som en kontraproduktivt forslag i en tid hvor utroligt megen debat handler om arbejdsudbud. Men undersøgelse efter undersøgelse har vist, at noget af det seniorborgere efterspørger mest på arbejdsmarkedet er bedre muligheder for fleksibilitet i arbejdslivet. Hvis ikke arbejdspladsen kan tilbyde dette vælger mange at gå på pension eller efterløn før pensionsalderen. I SF ser vi mulighederne for et mere fleksibelt arbejdsliv i slutningen af arbejdsliv som den bedste måde at sikre folk bliver længere på arbejdsmarkedet - ikke fordi de skal, men fordi de har lyst.

Jobcentre

Mange store forhandlinger er dog stadig et stykke ude i fremtiden. Vi ved at regeringen ønsker en stor reform af jobcenterindsatsen, og at den ønsker at spare 3. mia. kr. på området. Det er bestemt ikke en tilgang SF er enig i. I en tid hvor beskæftigelsen er historisk høj og de borgere, der er uden for arbejdsmarkedet ofte er det på grund af komplekse sundheds- og sociale udfordringer, er tiden ikke inde til gigantiske besparelser. Regeringen har nedsat en ekspertgruppe, der skal komme med anbefalinger til området til juni 2024. Efter det forventer vi, at forhandlingerne begynder.

Aftale på kontakthjælpsområdet

I november var SF del af en aftale på kontakthjælpsområdet. Det var på ingen måde en perfekt aftale, men der kom meget godt ud af den. Især i forhold til børnefamilierne.

Det er en aftale der:

- Fjerner kontakthjælpsloftet
- Fjerner 225-timers reglen
- Fører til færre fattige børn (3.500 færre)
- Gør systemet lettere at finde rundt i for kontakthjælpsmodtagere
- Udvider tilskud til medicin
- Afsætter penge til indsatser rettet mod unge og udsatte unge
- Lader kontakthjælpsmodtagere beholde optjent pension fra tidligere job
- Hæver formuegrænsen fra 10.000 kr. for enlige og 20.000 kr. for samlevende til 15.000 kr. for enlige og 30.000 kr. for samlevende.

Men det ændrer ikke på, at den aftale, der lå med den forrige regering, var langt bedre for SF. Men sådan er det nu engang at være oppe imod en flertalsregering, der sagtens kan lave aftaler uden os. Vi vurderede at der har var mulighed for at skabe konkrete røde resultater, så det gjorde vi.

Regeringen indgik dog også en smallere aftale med de blå partier. Det er den aftale, der blev omtalt mest i medierne, fordi den blandt andet handlede om nytte-jobordningen samt lavere ydelser til mange indvandrerfamilier med den konsekvens at børnefattigdommen sandsynligvis vil stige. SF ER IKKE med i de aftaler.

Arne plus pension droppet

Måske på grund af erfaringerne fra debatten om nedlæggelsen af Store Bededag, men helt sikkert også på grund af SF's og fagbevægelsens fælles kampagne valgte regeringen helt at droppe sine planer om "Arne plus" i starten af november. Planen var ellers at slå retten til tidlig pension (Arnepension) og Seniorpensionsordningen sammen til én ordning (Arne Plus). Ydelsen på seniorpension svarer til satserne for førtidspension og er maksimalt 19.738 kroner om måneden før skat for enlige og 16.778 kroner for gifte og samlevende. Den maksimale ydelse på Tidlig pension (Arne-pension) er 14.008 kroner om måneden før skat, uanset om du er gift, samlevende eller enlig. Regeringen ville øge ydelsen på Arne-pension fra 14.008

kroner om måneden til cirka 15.000 kroner om måneden. Det ville være en fordel for dem, der er på Tidlig pension, men en kraftig forringelse i forhold til ydelsen på seniorpension. Heldigvis blev det forslag droppet i november 2023.

Fleksjobaftale

En anden stor sejr for SF opstod, da regeringen i efteråret forsøgte at snige en stor forringelse af fleksjobaftalen ind i lovprogrammet. Normalt, når et forlisbelagt område skal ændres, skal forliskredsen orienteres, men regeringen var af den overbevisning, at der her udelukkende var tale om en forenkling. "Forenklingen" gik desværre ud på, at borgere i fleksjob ikke længere skulle garanteres en løn på overenskomstniveau. Der var altså tale om klokkeklare forringelser og efter massivt pres fra SF og fagbevægelsen i samarbejde blev den del af lovforslaget trukket tilbage.

I skrivende stund er SF i gang med forhandlinger på sygedagpengeområdet. Da forhandlingerne ikke er forbi endnu, er det ikke muligt at gå i detaljen her. Men SF går selvfølgelig ind i forhandlinger med ambition om konkrete røde resultater vælger skal kunne mærke.

Trepartsaftale

Til sidst er det værd at nævne, at der i december landede en trepartsaftale på det offentlige område. Sygeplejersker, sosu'er, pædagoger, men også fængselsbetjente, værk mestre og transportbetjente kan fra 2026 se frem til en højere løn. Udover lønloft er der med aftalen også afsat flere milliarder til at sikre bedre fastholdelse og rekruttering af en række offentligt ansatte.

Arbejds miljøområdet

Arbejds miljøordfører er Astrid Carøe

Arbejds miljøaftale

Den 30. marts 2023 indgik SF sammen med et bredt forlig i Folketinget en ny arbejds miljøaftale. Med aftalen blev der afsat 1,3 mia. til en flerårig stabil finansiering af arbejdstilsynet og arbejds miljøindsatsen. Heri en styrket indsats ift. psykisk arbejds miljø med et særligt fokus på, at ledere skal klædes bedre på til at håndtere stress samt en styrket indsats mod arbejdsulykker/dødsulykker, social dumping og asbest. Særligt godt er det, at der nu indføres en ordning om autorisation for virksomheder, der udfører asbestarbejde i Danmark. Det har SF kæmpet for i rigtig mange år. Derudover er det også en sejr, at der nu kommer en sortlistning af virksomheder fra offentlige udbud, der er kendt skyldige i brug af illegal arbejdskraft. Arbejds miljøaftalen er et skridt i den rigtige retning. Det er godt, at der kommer stabilitet i Arbejdstilsynets økonomi, og at vi sætter ind på udvalgte områder. SF kæmper fortsat for indsatser overfor social dumping, strammere krav til asbestarbejde, rettigheder for platformsarbejdere og forebyggelse ift. dødsulykker, arbejdsskader og nedslidning både fysisk og psykisk.

Psykisk arbejds miljø

Udover en styrkelse af Arbejdstilsynets indsats overfor psykisk arbejds miljø, som blev forhandlet i arbejds miljøaftalen, har SF i forbindelse med landsmødet 2023 præsenteret et stressudspil, som skulle sikre ro på i beskæftigelses systemet ved stress-sygemeldinger. I dag er det nemlig sådan, at stressramte som er tilknyttet jobcentret, kan tvinges til at stå til rådighed for jobcenteret under sygemeldingen. Det vil altså sige, at mens lægen har ordineret fuldstændigt fravær fra pres og deadlines, risikerer den stressramte at have en række forpligtelser på jobcentret. Derfor forslår SF, at lidelser som stress, depression og lignende diagnoser skal tilføjes til den diagnoseliste, der udløser den såkaldte standby-ordning i beskæftigelses systemet, hvor al kontakt fra jobcenteret sættes på standby, så den sygemeldte kan få ro på.

I udspillet foreslår SF også, at lønmodtagere, som afskediges på grund af sygdom, der er forårsaget af et dårligt arbejdsmiljø, skal kunne tilkendes en godtgørelse fra arbejdsgiveren. Modellen foreslås konstrueres efter den beskyttelse, som kvinder har, mens de er gravide eller på barsel. Her kan kvinden få ret til en økonomisk godtgørelse fra arbejdsgiveren, hvis arbejdsgiver opsiges kvinden, mens hun er gravid eller på barsel. Og så har udspillet også initiativer såsom obligatorisk uddannelse i psykisk arbejdsmiljø til ledere og andre initiativer som skal sikre mere ro på i sygedagpengesystemet.

Arbejdsskade

Arbejdsskadeområdet har fyldt en del i den politiske debat det seneste år. For SF er det helt centralt, at vi har et effektivt og retfærdigt arbejdsskadesystem. Desværre er det i dag meget svært at anerkende en psykisk arbejdsskade. Derfor arbejder SF for at få opdateret vores arbejdsskadesystem, så lidelser som er udløst af arbejdsrelateret stress også kan give erstatning. Dertil kommer, at der i arbejdsskadesystemet findes en skævvridning i hvilke fysiske arbejdsskader, som anerkendes. En særlig udfordring ligger hos frisører og bioanalytikere, som begge er i særlig risiko for at få arbejdsrelaterede skader. Faktisk er frisørfaget blandt de fag, der er mest præget af fysiske belastninger i forhold til muskel- og skeletbesvær, da deres arbejde hovedsageligt består af arbejde i meget slidsomme og permanent akavede stillinger med ensformige og gentagende bevægelser. Til trods for dette anerkendes arbejdsskader fra frisørfaget stort set ikke i vores arbejdsskadesystem. SF lægger pres på regeringen for at opdatere arbejdsskadelovgivningen, så servicearbejde også betragtes som hårdt fysisk arbejde og derved kan give retmæssig erstatning i tilfælde af arbejdsskader.

Ligestilling- og LGBT+-området

Ligestillings- og LGPT+ ordfører er Astrid Carøe

Voldsudsatte kvinder

Efter lang tid pres fra SF, offentliggjorde ligestillingsminister Marie Bjerre i juli 2023, en samlet handlingsplan mod partnervold og partnerdrab, der skal sikre tidligere opsporing af volden og bedre hjælp til ofrene, deres børn og voldsudøveren. I SF er vi glade for fokuset på voldsramte kvinder, men savner fortsat handling bag mange af initiativer i planen. Særligt kritisk er det, at regeringen endnu ikke har fremsat det lovforslag, der skal sikre, at voldsramte udlændinge uden selvstændig opholdstilladelse ikke mister deres opholdstilladelse, hvis de forlader en voldelig partner. SF har derfor fremsat et beslutningsforslag og kaldt ministeren i samråd på baggrund af regeringens manglende handling.

Abort

I anledningen af 50 året for retten til abort indkaldte Sundhedsministeren til forhandlinger om en ny abortgrænse. Disse forhandlinger er fortsat i gang. SF arbejder for at få hævet grænsen for abort til 18 uger, samt at 15- til 17-årige skal have ret til abort uden forældretilladelser. Dermed ligger SF på linje med et smalt flertal i Etisk Råd. SF går også til forhandlinger med et ønske om, at Abortsamrådets konstruktion skal revurderes, samt at gravide ikke længere skal ansøge om abort i et abortråd, hvis en scanning senere i graviditeten viser, at det ventede barn er sygt eller misdannet. Det må være den gravides egen beslutning, hvorvidt kvinden ønsker at gennemføre graviditeten i den situation.

Partneræg-donation

Efter langs tids pres fra blandt andet SF indgik SF i januar 2024 i en aftale om ophævelse af forbud mod partnerægdonation uden sundhedsfaglig begrundelse. Aftalen vil styrke adgangen til fertilitetsbehandling til regnbuefamilier, og derigennem gøre det lettere for par bestående af to kvinder, at skabe den familie, som de drømmer om. Konkret bliver det nu muligt for par bestående af to kvinder at få fertilitetsbehandling med henblik på, at den ene kvinde kan donere æg til den anden kvinde, således at

denne kan bære graviditeten og føde barnet. Partnerægdonation uden sundhedsfaglig begrundelse vil alene kunne tillades i privatregi mod egenbetaling. Behandlingen vil således ikke blive finansieret af det offentlige.

Social freezing

I maj 2023 indgik SF i en aftale om at ophæve den daværende tidsbegrænsning for nedfrysning af æg, som er udtaget uden medicinsk indikation. Det betyder, at den daværende grænse på 5-årige for nedfrysning af kvinders æg fjernes, så kvinder kan få frosset æg ned på ubegrænset tid indtil de er fyldt 46 år. Dermed ligestiller vi i højere grad kvinders æg med mænds sæd, da der aldrig har været nogen tidsbegrænsning på nedfrysning af mænds sæd. SF har længe kæmpet for at få denne skævhed fjernet og lovforslaget, som blev stemt i gennem i november 2023, var en stor sejr.

Mænd og drenge, der mislykkes i bunden af vores samfund

Ligestillingsminister Marie Bjerre har i det seneste år haft særligt fokus på udsatte drenge og mænd. I SF er vi enige i, at der er alt for mange mænd og drenge, der mislykkes i bunden af vores samfund. Derfor bakkede SF også op om at afsætte 35 mio. kr. fra SSA-reserven 2023 til at der igangsættes initiativer, der skal forbedre mænds sundhed, mindske risikoen for selvmord, hjemløshed og kriminalitet og styrke udsatte fædres rolle i familielivet.

Ligestilling af krisecentertilbud

I forlængelse af Ligestillingsministerens fokus på udsatte mænd og drenge, er der det seneste år blevet igangsat et arbejde om at ligestille krisecentertilbuddet mellem mænd og kvinder. Voldsudsatte mænd har nemlig ikke ret til samme hjælp, som kvinder har, når de kommer krisecenter. Derfor blev der i februar 2024 fremsat et lovforslag, som ligestiller mænd ved at give dem ret til koordinerende rådgivning fra kommunen, ret til at have børn med på krisecenter samt tilbud om psykologhjælp til dem selv og deres børn. For SF har det været centralt, at midlerne til en styrket indsats overfor mænd med krisecenterbehov, ikke blev på bekostning af hjælp til udsatte kvinder. Det lykkedes med finansloven for 2023, hvor der blev afsat midler til lovændringen under handlingsplanen mod partnervold og partnerdrab.

Aftale om børns ret til deres forældre ved surrogataftaler

I februar 2024 valgte SF at gå med i en aftale, der sikrer stabilitet for de børn, der kommer til Danmark gennem udenlandske surrogataftaler, og forbedrer forholdene for de borgere, der stifter familie gennem nationale altruistiske surrogataftaler.

Aftalen kommer på baggrund af en EMD-dom, som forpligter Danmark til at etablere et retligt bånd mellem surrogatbarnet og de tiltænkte forældre ved udenlandske surrogataftaler. Det betyder, at Danmark som minimum skal tillade stedbarnsadoption ved indgåelse af sådanne aftaler. Udgangspunktet for forhandlingerne var altså ikke om kommercielt surrogacy i udlandet skulle lovliggøres i dansk kontekst eller ej, da EMD-dommen tvinger Danmark til at skabe et retligt bånd mellem forældre og surrogatbarn. Dertil skal det påpeges at kommercielt surrogacy foretaget i Danmark fortsat er ulovligt, mens altruistisk surrogacy, hvor der ikke har været penge involveret, fortsat er lovligt.

SF valgte at gå med i aftalen for at sikre, at de børn, som kommer hertil på baggrund af udenlandske surrogataftaler, ikke ender i et retlige tomrum indtil forældrene kan stedbarnsadoptere. I dag er det nemlig sådan, at stedbarnsadoptionen tidligst kan foretages tre måneder efter barnets fødsel. Det betyder, at barnets arveret og forældrenes barselsrettigheder tidligst kan etableres tre måneder efter barnets fødsel. Dertil kommer, at barnet ikke har ret til sine forældre, hvis de er gået fra hinanden, eller hvis en af de tiltænkte forældre er afdøet ved døden, inden de har nået at søge om forældreskab gennem stedbarnsadoption. Med aftalen lukker vi dette retlige tomrum ved sikre, at forældreskabet bliver etableret med virkning fra barnets fødsel.

SF gik til forhandlingerne med et ønske om at sikre en bedre beskyttelse af surrogatmødrene, men det var ikke været muligt i dansk lov, fordi aftalerne laves i udlandet. Dog er aftalen stadig en forbedring, fordi surrogatmoderen skal underskrive notareklæringen, efter barnet bliver født, og dermed bekræfte, at hun stadig ønsker at overdrage barnet. Desuden udarbejdes der opmærksomhedspunkter til kommende forældre, som de kan bruge, hvis de vil være mere sikre på, at den aftale, de indgår, er i orden. Alt i alt er vi i SF glade for aftalen, da den forbedrer retsstillingen for de mange børn, der hvert år kommer til Danmark på baggrund af udenlandske surrogataftaler.

Med aftalen sikrer vi også en række forbedringer ved altruistiske surrogataftaler i Danmark, hvilket er aftaler, hvor der ikke sker betaling til surrogatmoren. Ved indgåelse af sådanne aftaler vil de tiltænkte forældre nu også kunne få etableret et retligt bånd til barnet ved fødslen, og så stilles der desuden en række krav til surrogatmoren. Fx til hendes alder og et krav om at hun ikke må være førstegangsfødende. Det er godt, at vi nu får reguleret disse aftaler, både af hensyn til surrogatmoren og barnet.

Juridisk kønsskifte

SF har i mange år ønsket fjerne aldersgrænsen (i dag 18 år) for juridisk kønsskifte, men er blevet blokeret af højrefløjen. I sommeren 2023 kom det frem, at den danske praksis, hvor cpr-lovgivning forbyder juridisk kønsskifte for personer under 18 år, er i strid med Europæiske Menneskerettighedskonvention. Det betyder, at unge under 18 har ret til at få tildelt nyt personnummer, hvis de har gennemgået kønsmodificerende behandling. Konkret skal Indenrigs- og Sundhedsministeriet nu behandle alle ansøgninger om juridisk kønsskifte, uanset om ansøgeren er fyldt 18 år. Ministeriet må altså ikke længere foretage en automatisk afvisning af ansøgningerne. Dertil kommer at Sophie Løhde har oplyst, at regeringen nu vil se nærmere på en ændring af cpr-loven. Det er godt, at der endelig sker noget på området, da vi ved, at et retvisende cpr-nummer kan gøre en verden til forskel for de transkønnede børn og unge, som nu kan blive mødt af samfundet, begynde til en fritidsaktivitet eller starte på en ungdomsuddannelse som det køn, de faktisk er.

Boligområdet

Sigurd Agersnap er ordfører

Det seneste år har ikke budt på det store, hvad angår boligpolitik fra boligministerens side. Vi venter fortsat på regeringens store boligudspil, som er en del regeringsgrundlaget.

Aftale om bygge- og boligpolitiske indsatser

I maj 2023 indgik SF en aftale om en række målrettede bygge- og boligpolitiske indsatser. Aftalen indeholder blandt andet initiativer, der både styrker rettighederne og tilgængeligheden for personer med handicap, og samtidig får muliggjort opførelsen af endnu flere nye studieboliger. Dertil kommer, at SF fik med i aftalen, at vi nu tager første skridt mod at etablere spekulationsfrie andelsboliger. Hele andelsboligtanken var, at andelsboliger skulle være en trædesten ind på ejerboligmarkedet, men hvor man som ejer, ikke fik store gevinster. Den andelstanke er udfordret af stigende priser på andelsboligmarkedet, og derfor er det godt, at der igangsættes et arbejde med det formål at undersøge mulighederne for etablering af en særlig spekulationsfri andelsboligform.

Studieboligudspil

I sommeren 2023 fremlagde SF en ny studieboligplan til at sikre flere billige, bedre og mere klimavenlige boliger til de studerende. Konkret forslås det at:

- Omlægge boligstøtten til også at gælde for bofællesskaber og kollegieværelser. I dag er det nemlig sådan at en beboer kun kan opnå boligstøtte, hvis boligen indeholder eget køkken. Det betyder, at det bedre kan betale sig for bygherre at bygge studieboliger med små tekøkkener fremfor kollegieboliger

med gode fællesfaciliteter og fællesskabet i fokus. I SF foreslår vi derfor at omlægge boligstøtten, så den også kan tildeles unge studerende, der bor på kollegie med fælles køkken.

- Beskatte tomme boliger. Både i Århus og København står alt for mange boliger tomme, selvom der er pres på boligmarkedet og mange forgæves leder efter en bolig i byen. Beskatning skal sikre, at boligerne bliver besat, mens et eventuelt provenu skal gå til opførelsen af billigere boliger i byerne.
- Kommunerne skal sikre, at studieboliger bebos af unge under uddannelse. Dette initiativ er efter lang tids pres fra blandt andet SF netop blevet stemt i gennem i folketingssalen. Det betyder, at det nu bliver muligt for kommunerne at tjekke, om private studieboliger rent faktisk bebos af studerende.
- Flere midlertidige studieboliger. Her forslås en række initiativer som skal sikre, at der bygges flere midlertidige klimavenlige studieboliger på de byggegrunde, som ikke står først for i byudviklingen og derfor en årrække alligevel vil stå tomme.

Bæredygtigt byggeri

I december 2023 blev SF indkaldt til forhandlinger om bæredygtigt byggeri. Forhandlinger er en udmøntning er en tidligere politisk aftale, hvor det blev aftalt, at der skal fastsættes nye strammere CO2-krav til nybyggeri i 2025. SF går til forhandlingerne med et pres på at stramme kravene så meget som muligt og så skal udledning på byggepladsen også medregnes i byggeriets CO2-udledning.

Beskyttelse af lejere mod urimelige huslejestigninger

I efteråret 2023 sikrede SF i tæt samarbejde med LLO (Lejernes Landsorganisation) lejere imod store huslejestigninger, som ville blive pålagt lejere på baggrund af en fejl i den nye lejelov, som blev vedtaget i 2022. Det viste sig nemlig, at der ved sammenskrivningen af lejelovgivningen havde sneget sig en fejl ind, så det ikke var lovligt at lade huslejen stige efter nettoprisindekset i bestemte lejeboliger. Den fejl skulle ville ministeren med ny lovgivning rette op på, så det igen blev muligt at nettoprisindeksere lejeboligerne. I SF anerkender vi, at det var en fejl, og vi bakkede derfor også op ny lovgivning, der skulle rette fejlen. Men problemet var, at Boligministeren ville gøre det muligt for udlejere opkræve huslejen med tilbagevirkende kræft. Det vil altså sige, at Boligministeren ville straffe de lejere, som havde fuldt loven på det pågældende tidspunkt. Konkret ville det betyde markante huslejestigninger for rigtig mange lejere, da inflationen i perioden var høj og dermed også ville sætte sig i store huslejestigninger ved nettoprisregulering. Efter lang tid kamp lykkedes det SF at sikre, at lovforslaget IKKE medførte, at en udlejer bagudrettet kunne opkræve eventuelle huslejestigninger, og så fik lejere også mulighed for at indbringe sager for huslejenævnet med henblik på at få husleje tilbagebetalt, hvis udlejer havde opkrævet en ulovlig høj husleje i perioden.

Ældreområdet

Kirsten Normann Andersen er ordfører

Ældrelov

Siden regeringsdannelsen har SMV-regeringen lovet en ny ældrelov. I SF har vi ikke siddet på hænderne, mens vi ventede på det lovede udspil. Senest lykkedes det at få afsat 100 mio. kr. i år 2024 stigende til 200 mio. kr. årligt i 2027 til faste teams i finansloven for 2024. De gode erfaringer fra faste tværfaglige teams blomstrer i hele landet, og er et direkte resultat af en vigtig SF-mærkesag, som vi fik sat på dagsordenen i 2017 og for alvor begyndte at konkretisere under den tidligere Socialdemokratiske regering.

Et konkret udspil fra regeringen blev fremlagt i små bider i løbet af januar 2024 og med endelig udgivelse den 30. januar på et stormøde i Fredericia med 2000 deltagere. Efterfølgende er der igangsat forhandlinger, som forventes afsluttet i løbet af foråret. Og lad det være sagt med det samme: Udspillet er en tynd kop te. Ganske vist har regeringen videreført ideen om faste teams, men den nødvendige tværfaglighed, som også omfatter sundhed, sociale forhold, boligforhold m.v. er totalt fraværende i regeringens udspil. Årsagen er sandsynligvis, at Ældreministerens ressortområde begrænser sig til servicelovens bestemmelser, mens sundhed, sociale forhold og boligforhold sorterer under to andre ministerier. Vi får bare hverken

helhedsorienteret ældrepleje eller ældrepolitik, hvis vi ikke tænker en helhedsorienteret indsats. Undersøgelser viser, at langt de fleste borgere, som modtager ældrepleje – også modtager sundhedsydelse.

Den demografiske udvikling taler for sig selv. Vi bliver flere ældre, og det vil betyde, at flere får brug for sundhedsbehandling og ældrepleje. Samtidig er det en udfordring, at små ungdomsårgange vil resultere i, at vi kommer til at mangle medarbejdere til velfærdsområderne. Det er i det krydspres, at vi skal se fremtidige indsatser i forhold til velfærd – og i særdeleshed en sundhedsreform og en eventuel ældrelov. Derfor har vi i

Rekruttering

SF også deltaget i flere aftaler, som alle har til formål at sikre mere personale til velfærdsområder. Særligt vil vi fremhæve aftalen, som har sat social- og sundhedshjælperuddannelsen på positivlisten, så flere uddannede medarbejdere fra tredje verdens lande kan opnå opholds- og arbejdstilladelse til fortsat at arbejde i ældreplejen.

Ældreboliger

Men boliger nok til ældre er også et selvstændigt tema, som vi har søgt at rejse i en høring i bolig- og ældreudvalget. Det er oplagt, at vi kommer til at mangle plejehjemspladser, men det giver også mening at overveje, om andre typer af ældre- eller seniorboliger kan være en bedre løsning for flere svækkede og syge ældre? Boliger nok er i det mindste et afgørende element i det videre arbejde med en eventuel ældrelov. I første omgang vil vi naturligvis både deltage i forhandlinger og søge indflydelse på regeringens udspil til en ny ældrelov. Arbejdet er i skrivende stund blot lige sat i gang, men det er regeringens ambition, at det skal færdiggøres inden påsken 2024.

Herunder en kort gennemgang af elementer fra regeringens ældreudspil:

Helhedspleje og faste teams:

I udspillet foreslår regeringen, at der i en ny ældrelov indføres krav om helhedspleje og borgernær visitation, hvor ældre visiteres til et pakkeforløb. Det skal altså være slut med minuttyranni i form af rigide enkeltydelser, styret på tid. Det kan ingen være uenige i, og mange kommuner benytter da også allerede pakkeforløb som standard i deres visitation. Regeringen foreslår også, at arbejdet kan organiseres i mindre faste teams – dog uden at gøre det til et lovkrav. Endeligt stiller regeringen krav om, at alle leverandører skal levere såkaldt helhedspleje. Konkret betyder det, at både offentlige og private leverandører skal kunne tilbyde alle ydelser, som er defineret i en ny ældrelov – med undtagelse af madservice.

Vi er glade for, at regeringen også ser fordelene ved faste teams, men det er skuffende, at regeringen ikke vil give det løfte til borgerne, at de i fremtiden kan forvente kontinuitet og tryghed med faste og kendte medarbejdere. Vi har dog også bemærket, at faste teams bør være tværfaglige, og at det er en forudsætning for, at man kan nedbringe antallet af forskellige medarbejdere i borgerens hjem – og sikre sammenhæng i de samlede opgaver, hvor sundhed er en meget stor del af de ydelser, som svækkede ældre har behov for hjælp til. Vi fremhæver de gode lokale erfaringer, hvor tværfaglige teams med deltagelse af både social- og sundhedspersonale, sygeplejersker, ergo- og fysioterapeuter m.fl. er med til at udvikle medarbejdere, øge trivsel og skabe tryghed blandt ældre.

Økonomi

Regeringens udspil er mildest talt ikke særlig ambitiøst, når det gælder økonomien. Regeringen foreslår at afsætte 326,1 mio. kr. i 2024, 500,0 mio. kr. i 2025, 700,0 mio. kr. i 2026 og 1 mia. fra 2027 og frem til kommunerne til et kvalitetsløft i ældreplejen, hvor flere af midlerne allerede er finansieret på finansloven 2024. Dette skal sættes op i mod, at regeringen allerede fra næste år starter indfasningen af skattelettelser på hele 10 mia. kroner. I SF ønsker vi at prioritere velfærd over skattelettelser, og presser regeringen til i det mindste at få fremrykket kvalitetsløftet af ældreplejen, så alle midlerne kommer ud til den gavn for de ældre allerede fra 2025.

Lokalplejehjem og mere frit valg

Man kunne vel egentligt med rette have forventet, at en regering hen over midten, som begrunder sin eksistens med evnen til at træffe svære beslutninger, havde været lidt mere ambitiøs på ældre borgeres vegne. Udspillet vidner imidlertid mere om de ideologiske forskelle mellem regeringspartierne. Når regeringen skal udarbejde lovgrundlaget til udspillet, så vil forbedringerne til ældre være stort set fraværende. Til gengæld har regeringen angiveligt haft en armlægning om rækkevidden af mere privatisering af ældreplejen.

Private plejehjem og private hjemmeplejefirmaer får nu en statslig ankemulighed, når der er uenighed om kommunernes prisfastsættelse af ydelser. Private hjemmeplejevirkksomheder skal kunne varetage alle opgaver defineret i ældreloven (undtagen madservice). Det kan gøre leverandører mere robuste – men det vil også være et opgør med små rengøringsfirmaer på området. Til gengæld får kommunen konkurrence når det gælder den rehabiliterende indsats, som mange kommuner har brugt til at regulere den praktiske hjælp til borgere, når de eksempelvis er oplært i at benytte en robotstøvsuger m.v.

Et "nybrud" er bestemmelsen om, at kommuner kan oprette lokalplejehjem, som er en ny betegnelse for kommunale friplejehjem. Lokalplejehjem skal organiseres med en bestyrelse, og lokalplejehjem får som noget nyt mulighed for tilkøb på vilkår, som vi allerede kender fra private plejehjem. Lokalplejehjem er altså ikke et krav, men en mulighed, som kommunerne selv skal vælge til.

I SF har vi noteret os, at rigtig mange plejehjem allerede har store selvstændige beføjelser, når det handler om frihed til at gøre det, som giver mening for beboere og for lokalområdet beboere. Det vrirler med gode tiltag, som man kan lade sig inspirere af. Vi skal udvikle mulighederne for, at lokalsamfundet kan deltage i aktiviteter og det levede liv på plejehjemmene, og vi skal forsøge at afskaffe bureaukrati, som står i vejen for de gode løsninger. At oprette bestyrelser og skabe grobund for mere tilkøb skaber blot mere bureaukrati, uklare ansvars kæder og ikke mindst ulighed.

I SF har vi brugt ventetiden på selv at udarbejde udspil, som vi løbende præsenterer – med fokus på det gode ældre liv – både for de ressourcestærke borgere men ikke mindst for de mest svækkede ældre borgere, som trods alt er dem, som har det største behov for en lovgivning, som sikrer en tryk, aktiv og værdig sidste tid i livet. Vi har i den forbindelse sat stor pris på de mange velfærdsbesøg rundt om i landet, hvor Pia og andre folketingsmedlemmer har mødt medarbejdere og borgere – i en åben og ærlig dialog om behov for forbedringer. Vi vil gerne takke alle jer, som har taget så godt imod os og givet os inspiration til arbejdet med den bedste ældrepolitik.

Socialområdet

Theresa Berg Andersen er ordfører.

Status for aftalen om Børnene Først-aftalen og Barnets Lov

SF er en del af Børnene Først-aftalen fra maj 2021 om udsatte børn og familier. Det er en bred aftale med den daværende S-regering, V, RV, EL, K, og oprindeligt også DF, LA og Å – de sidste tre partier er dog trådt ud af aftalen i foråret 2023. Med vedtagelsen af Barnets Lov i forsommeren 2023 er en del af aftalen udmøntet, men der udestår stadig drøftelser om 1) efterværn, 2) kvalitet i anbringelser og 3) en ny børnefamilierådgiver-uddannelse.

Disse tre elementer blev ikke forhandlet færdigt med aftalen, men ikke desto mindre fremgik det af aftalen, at de skulle forhandles. Alle tre ting er utroligt vigtige for SF, og vi kæmpede hårdt for at få formuleringerne om, at det senere skulle forhandles, ind i aftalen. Vi har adskillige gange, både inden og under lovbehandlingen af Barnets Lov appelleret til ministeren om at få indkaldt til forhandlinger på områderne.

Det skal samtidig nævnes, at lovbehandlingen af Barnets Lov i foråret 2023 var en kompleks omgang. Der var tale om et ekstremt stort lovkompleks, og der blev i forbindelse med lovbehandlingen stillet mange udvalgs spørgsmål og holdt møder hos ministeren i aftalekredsen. Flere partier gav endvidere udtryk for bekymringer om retssikkerhed, hvilket førte til at Liberal Alliance, Dansk Folkeparti og Alternativet trak sig fra aftalen. SF rejste ligeledes en række bekymringer, men er vi stadig med i aftalen, fordi aftalen også på flere punkter styrker området, herunder med midler til forebyggelse og udbredelse af familiehuse og etablering af børnebaser, flere rettigheder til udsatte børn, på at styrke kvaliteten i sagsbehandlingen ved at sikre to socialrådgivere i de svære sager, samt de ovennævnte tre udeståender, som SF kæmper kontinuerligt for at komme i gang med.

Da lovens ikrafttrædelse var blevet udskudt for at sikre en bedre implementering, var der uforbrugte midler i 2023. Det var ingen aftalepartier dog umiddelbart opmærksomme på, da lovebehandlingen var svært kompleks. Partierne blev dog opmærksomme på det, da ministeren ved et aktstykke i december 2023 ønskede at føre 364 mio.kr. i uforbrugte midler til regeringsreserven. SF mente, at pengene burde have været brugt på de udeståender forhandlingselementer eller på anden vis på udsatte børn og stillede beslutningsforslag om at trække aktstykket tilbage og rejste en kritik i medierne. Der var ikke flertal for beslutningsforslaget, men de øvrige aftalepartier udover regeringen støttede det. Sagen har desuden sat gang i en bredere debat om uforbrugte midler fra aftaler, hvor SF er fortsat med at sætte fokus på, at regeringen bør indkalde aftalepartier til drøftelser om uforbrugte midler, man har afsat sammen i en aftalekreds.

Omlægning af hjemløseindsatsen til Housing First

SF har længe arbejdet for, at vi på nationalt plan skal implementere Housing First-metoden, som handler om at sørge for både bolig og de nødvendige sociale indsatser. Vi ved, at Odense som frontløbere har haft stor succes med metoden. Der blev i november 2021 indgået en aftale om billige boliger og Housing First. Men den del, der handlede om Housing First, nåede ikke at blive vedtaget før valget blev udskrevet, og flertallet bag aftalen desværre forsvandt. Vi har i SF arbejdet for, at aftalen stadig skulle gennemføres og var derfor også glade for, at der i marts 2023 blev fremsat lovforslag som i store træk udmøntede aftalen. Man har dermed omlagt refusionsreglerne for kommunernes udgifter til boformer efter servicelovens § 110, så det fremover bedre kan betale sig for kommunerne at hjælpe borgere i hjemløshed i egen bolig i stedet for, at de forbliver på herberg.

Dog har flere kommuner, herunder særligt byerne, en udfordring i forhold til at, at sikre billige boliger hurtigt nok, ligesom udfordringen med også at hjælpe borgere, som ikke er forbi et herberg består. Derfor vil vi fortsat følge op på området. SF ønsker desuden, at hjemløse skal have ret til selv at vælge deres bostøtte i overgangen til bolig og har fremsat beslutningsforslag herom i februar 2024.

SSA-reserven for 2024

Det var som oftest en svær forhandling, da regeringen på forhånd havde prioriteret midlerne i oplægget, og fordi mange civilsamfundsorganisationer stod til at miste deres finansiering. Aftalen er en blandet landhandel med i alt 65 initiativer, som dækker over meget forskellige ønsker til begrænsede midler.

SF kæmpede for en handlingsplan for vold mod børn. Med aftalen afsættes 10 mio. kr. til en arbejdsgruppe og initiativer pba. dens anbefalinger. Vi havde gerne set et mere ambitiøst initiativ med konkrete elementer, men det er et godt første skridt. Vi får desuden en undersøgelse af anbringelser af børn med autisme og adhd, som flere organisationer samt flere SF-medlemmer har udtrykt bekymring om i forbindelse med Barnets Lov. Med aftalen afsætter vi endvidere meget tiltrængte midler til uddannelse på det specialiserede socialområde som et første spadestik til forhandlingerne om specialeplanlægning.

Det lykkedes desuden at redde en række vigtige organisationer, som gør en stor forskel for udsatte borgere. Men desværre ryger nogle initiativer der ryger ud som også gør ondt, herunder Center for Frivilligt Socialt Arbejde som mister midler.

SF har desuden løbende kritiseret den usikre, uigennemsigtige og desværre nogle gange vilkårlige finansiering af civilsamfundsorganisationerne. Med SSA-aftalen lægges der op til at udvikle en model, der skal bidrage til at sikre en stabil og gennemsigtig statslig understøttelse af civilsamfundet. Vi skal dog først drøfte modellen i forbindelse med udmøntningen af SSA-reserven for 2025-28.

Ny aftale om Familieretshuset

I efteråret 2023 forhandlede vi også en aftale om familieretshuset. Det er en bred aftale, men var nogle svære forhandlinger, hvor partierne har ligget langt fra hinanden. Mens SF havde fokus på barnets trivsel og gode konfliktnedtrappende rammer. SF har sat klare aftryk på aftalen, selvom der stadig er dele, vi kan være bekymrede for og hvor vi skal følge udviklingen.

Regeringspartierne, Danmarksdemokraterne og DF havde et meget ensidigt fokus på forældrefremmedgørelse og samarbejdschikane og straf til de forældre. For SF var det vigtigste at finde løsninger til barnets bedste, og vi har fået markant mere fokus på barnets trivsel og bedre rammer ved at være med. Der er afsat midler til børnesagkyndige undersøgelser, samt til overvåget nærvær i barnets nærmiljø og børnegrupper og børnesamtaler i barnets nærmiljø. Det er desuden lykkedes at sikre hurtigere hjælp og bedre vejledning til familierne i, som også kan have en konfliktnedtrappende effekt og styrke retssikkerheden. Og det er lykkedes at få midler til at sikre ordentlige partshøringsfrister i de midlertidige afgørelser om kontaktbevarende samvær.

Samtidig skal det gennem relevant efteruddannelse sikres, at Familieretshuset har de nødvendige faglige forudsætninger for at kunne spotte psykisk vold og forældrefremmedgørelse samt på relevant vis støtte forældrene i at håndtere de udfordringer, psykisk vold medfører for familiens relationer og for barnet.

Det fremgår af aftalen, at alle afgørelser efter forældreansvarsloven skal træffes ud fra, hvad der er bedst for barnet. Desværre var det ikke muligt at afsætte midler til den generelle drift af Familieretshuset. Vi kommer således til at følge udviklingen i sagsbehandlingstiderne tæt.

Hjælp til udsatte stofbrugere

SF har fokus på behovet for en anden tilgang til stofbrug og afhængighed, end den vi har i dag. Vi skal i langt højere grad sætte ind med hjælp frem for straf til stofbrugere. Vi fremsatte igen i 2023 vores beslutningsforslag om id-kort til udsatte stofbrugere, samt om afkriminalisering af narkotika til eget forbrug efter portugisisk forbillede. Vi har længe presset på for at gøre noget for denne gruppe og tidligere fremsat forslagene. Der blev som et kompromisresultat vores forslag tidligere nedsat en arbejdsgruppe til at se på problemstillingen omkring id-kort, men desværre uden resultat, og derfor fremsatte vi forslaget igen. Desværre var der heller ikke denne gang flertal for forslagene. SF vil fortsat arbejde for at styrke de mest udsatte borgers retsstilling.

Permanentgørelse af det sociale frikort

De mest udsatte borgere som hjemløse og stofbrugere, der ikke har været under uddannelse eller har haft en arbejdsindkomst inden for det seneste år, kan tilkendes et socialt frikort af kommunen. Med det sociale frikort kan udsatte borgere tjene op til 40.000 kroner skattefrit i løbet af et år uden at blive trukket i andre sociale ydelser. SF har længe ønsket at permanentgøre det sociale frikort, og det lykkedes med aftalen om finansloven for 2024. Lovforslaget er 1.behandlet i februar 2024.

Ret til bankkonto

SF har løbende prøvet at råbe regeringer op i forhold til udsattes ret til bankkonto. Nogle banker har på helt uacceptabel vis afvist at hjælpe udsatte borgere med at oprette en bankkonto, hvilket har ført til, at nogle borgere ikke har kunnet få udbetalt deres ydelse. SF har længe presset på for at få ændret dette og stillet mange spørgsmål til ministeren i efteråret 2023, hvilket også blev bemærket af sociale organisationer. Endelig tog erhvervsministeren også initiativ til at gøre noget og der blev ultimo oktober 2023 indgået en aftale om at sikre en konto med Finans Danmark, KL og de sociale organisationer. SF vil følge op på, at aftalen føres ud i livet. Folketingets Ombudsmand har desuden i december 2023 afgivet en udtalelse om, at kommuner ikke må kræve, at udsatte borgere har en konto for at få udbetalt deres ydelse. SF vil følge op på praksis efter udtalelsen.

Handicapområdet

Charlotte Broman Mølbæk er SF's handicapordfører.

Specialeplan og Tranæsudvalget

Efter valget i 2022 lovede den nye socialminister, at man nu ville se på handicapområdet med nye briller, hvilket gav SF fornyet håb om, at man i første omgang kunne få udmøntet de 100 mio. man havde afsat på handicapområdet i den foregående finanslov; og endnu vigtigere få sat kød og blod på den forrige regerings planer om en specialeplan på området.

Men intet skete - udover at ministeren lagde op til et forhandlingsforløb med bl.a. KL, Danske Regioner, SL og handicaporganisationerne i det ministeren valgte at kalde "Sammen om handicap". De tidligere aftalepartier blev overhovedet ikke inddraget, hvilket bl.a. førte til, at de penge der tidligere var bevilget på handicapområdet strøg lige tilbage i statskassen til skattelettelser; og for at gøre ondt værre, så suspenderede regeringen i begyndelsen af februar alle planer om en specialeplan på handicapområdet.

Til gengæld har man ikke stoppet arbejdet i det såkaldte Tranæs-udvalg, der op til kommuneforhandlingerne sidste år fik til opgave "... at komme med anbefalinger til, hvordan man kan sikre en bæredygtig faglig og økonomisk udvikling på socialområdet", så man kunne stoppe den kommunale udgiftsvækst på det specialiserede socialområde.

Her midt i februar venter vi så på rapport nummer to fra udvalget, men også på, hvad regeringen kan finde på at udrulle af ideer fra rapport nummer 1. Her har man bl.a. foreslået, at der i kommunerne skal være øget mulighed for at fastsætte lokale serviceniveauer, men også ske en ændring af servicelovens formålsbestemmelse. I SF anerkender vi de store økonomiske udfordringer kommunerne sidder med på det specialiserede socialområde, men vi mener ikke man bør gå på kompromis med borgernes retssikkerhed og muligheder for at få de rette tilbud.

Sidste nyt

Her efter deadline for arbejdet med beretningen har vi så oplevet at ministeren har sendt et udkast til nye regler for magtanvendelse i høring uden overhovedet at have inddraget eller forhandlet med de tidligere forligspartier på handicapområdet eller handicaporganisationerne.

Sundhedsområdet

Kirsten Normann Andersen er ordfører på sundhedsområdet.

Som vi skrev i beretningen til sidste landsmøde, er sundhedsområdet under pres i disse år:

Man mangler sygeplejersker og praktiserende læger, og i kommunerne er der stor mangel på social- og sundhedsassistenter og social- og sundhedshjælpere. Derfor har SF de sidste par år haft stor fokus på sundhedsvæsenets rekrutteringsudfordringer. Allerede for små tre år siden spillede SF ud med ideen om et betydeligt lønløft på ca. 2 mia. til nogle af de faggrupper i det offentlige, der halter mest efter, så man bl.a. kunne motivere flere til at blive i sundhedssektoren. Derfor var vi også glade for, at det lykkes at lande en trepartsaftale på 1,86 mia. i slutningen december, som skal være med til at fastholde flere ansatte og sikre en bedre fordeling af arbejdsbyrden for de ansatte på landets sygehuse.

Rekruttering af udenlandsk sundhedspersonale

Siden trepartsaftalen er det også lykket at lande en aftale der via 16 initiativer skal sikre bedre og smidigere rammer for rekruttering af udenlandske sundhedspersoner fra tredjelande. Bl.a. via Shortcut-autorisationsproces for særligt efterspurgte sundhedspersoner og en forlængelse af opholdstilladelse til at gennemføre autorisationsprocessen ved tilbud om evalueringsansættelse samt en undersøgelse af autorisation af "nurses" som social- og sundhedsassistenter; og sidst men ikke mindst sker der nu en udvidelse af positivlisten for 1000 faglærte med en social- og sundhedshjælperuddannelse. På den måde håber vi at undgår en del af de bizarre udvisninger af udenlandske statsborgere, der allerede i dag er uddannet som social- og sundhedshjælpere. En del af aftalen var også en afdækning af partnerskaber med Indien og Filippinerne om målrettet uddannelse og rekruttering af sundhedspersoner. Det sidste var ikke en ide, der havde vokset i SF's have, men der skal man så hæfte sig ved, at vi alene har aftalt en afdækning af muligheder. Såfremt denne afdækning giver anledning til konkrete indsatser, så skal aftalepartierne indkaldes til nye forhandlinger om form og indhold.

Nedskæringer i regionerne som følge af dårlige økonomiaftaler

På trods af at regeringen havde afsat to mia. kr. i 2022-2024 til en akutplan, der skulle sikre penge til at bl.a. nedsætte ventetiderne samt bebudet en kræftpakke 5, der fra 2025 skulle sikre 600 mio. mere om året, har man som følge af en pauver økonomiaftale med regionerne i maj oplevet store nedskæringer og fyringer på sygehuse i år: I psykiatrien i Region Midtjylland og -Hovedstaden har man i ellers nedslidt psykiatri indført et ansættelsesstop. I Region Nordjylland har man skulle spare 300 mio. og derfor varslet fyringer af 229 medarbejdere – heriblandt 100 sygeplejersker – og det i en tid, hvor man efterlyser sygeplejersker og arbejdskraft på sundhedsområdet. SF foreslog derfor som optakt til finanslovsforhandlingerne en redningskrans til regionerne på 800 mio., så man kunne undgå de mange fyringer på sundhedsområdet.

Sundhedsstrukturkommission

I skrivende stund venter man på udspillet fra regeringens sundhedsstrukturereform, der angiveligt skulle dukke op til maj. I SF har vi et håb om, at der kommer klare bud på løsninger til udviklingen af det nære og sammenhængende sundhedsvæsen og et større fokus på forebyggelse og sundhedsfremme, som for begge deles vedkommende har været stærkt underprioriteret de sidste mange år. Og det på trods af at opgaverne og problemerne er vokset i takt med, at der er kommet flere ældre og multisyge kronikere og uligheden i sundhed er vokset. Det sidste stærkt hjulpet på vej af stadig flere private sundhedsforsikringer og brug af private sygehuse. KL, Danske Regioner, Danske Patienter og FOA har været ude med deres bud på løsninger. I SF ser vi frem til debatten og de kommende forhandlinger efter sommer, som vi håber kan bringe os bare nogle få skrift videre. Men man kan have sine bange anelser, når man står med en flertalsregering, som selv peger på mere frit valg og privatisering som en af løsningsmulighederne.

Forebyggelsesaftale

I november indgik regeringen, SF, Alternativet, Danmarksdemokraterne og Konservative en aftale om forebyggelse, der havde fokus på mere kontrol med detailhandlen og salg af ulovlige nikotinprodukter,

begrænset tilgængelighed til tobak, nikotin og alkohol, markedsføring af mindre attraktive nikotin- og tobaksprodukter samt styrkelse af fællesskaber uden tobak, nikotin og alkohol¹

I SF syntes, vi det var en fornuftig aftale – både fordi den ikke havde et stærkt fokus på flere forbud for unge mellem 16 og 18 år, men også fordi der var lydhørhed i forhold til de elementer, SF bragte ind i forhandlingerne. Vi havde ønsket en øget pris på nikotinprodukter - så de ikke var billigere end cigaretter, at alkoholprocenten kom ned på de alkoholprodukter unge mellem 16-17 år kan købe, at kontrollen blev styrket i forhold til detailhandlen. Alle disse krav kom vi igennem med, samtidig med at vi fik styrket arbejdet i kommunerne med at skabe alkoholfrie aktiviteter på ungdomsuddannelser m.v. med henblik på at skabe en kultur, hvor alkohol ikke altid skal være rammesættende for fællesskaber for unge.

Udmøntning af 500 mio. til hjemmebehandling

I december måned indgik regeringen, KL og Danske Regioner en aftale om en styrkelse og udbredelse af behandling i eget hjem på 500 mio. kr. i perioden 2023-2028. Aftalen var en opfølgning på sundhedsreformen fra maj 2022, hvor SF var med til at sikre en særskilt ramme på 500 mio. kr. til investeringer i it, teknologi og udstyr til at understøtte bedre hjemmebehandling. Dengang var målet for SF bl.a. at styrke hjemmemonitoreringen af borgere med KOL, diabetes og også gerne hjemmedialyse, så flere kronikere kunne undgå unødige indlæggelser og ambulatoriebesøg og dermed sikre større livskvalitet. Hen over 2023 var vi bekymret for at kommuner og regioner ville forgrube sig på de 500 mio. til en række IT-investeringer, der ikke direkte ville komme ovennævnte borgere til gode, men med aftalen i december kom fokus heldigvis til at ligge på den nævnte hjemmemonitorering og målrettet kontrol til borgere med kronisk sygdom, herunder diabetes, KOL og hjertesvigt, men bl.a. også en større udbredelse af digitale psykiatri- og genoptræningstilbud i kommunerne.

Mental sundhed og psykiatri

SF's psykiatriordfører er Anne Valentina Bertelsen

Udrulningen af regeringspartierne planer og løfter på psykiatrimrådet går trægt på trods af deres store ord både før og efter valget i regeringsgrundlaget. Heri lovede de yderligere 3 mia. til området.

Helt tilbage i januar 2022 præsenterede Sundhedsstyrelsens og Socialstyrelsens deres faglige oplæg med 37 anbefalinger til et løft af danskernes mentale sundhed og psykiatrien, som siden blev fulgt op af en aftale i september 2022 om bl.a. at opbygge et let tilgængeligt tilbud i kommunerne til børn og unge i psykisk mistrivsel og med symptomer på psykisk lidelse og et løfte om at få skabt et tilbud til borgere med en alvorlig psykisk diagnose og et misbrug.

Her to år efter venter vi stadig på at få udrullet det lettilgængelige tilbud i kommunerne. Det nærmeste vi er kommet, er at der i efteråret er lavet et udkast til en faglig ramme for tilbuddet, men man kommer tidligst i gang i kommunerne i efteråret 2024. Det samme gælder tilbuddet til borgere med dobbeltdiagnoser. Det på trods af at især Venstre før valget understregede, at hvis de kom til magten, så ville: "... man som noget af det første indkalde til brede forhandlinger om en langsigtet psykiatriplan"². Her snart halvandet år efter valget kan vi så konstatere, at der kun sket meget lidt:

I november måned lykkes det dog at lande en lille aftale, hvor man bl.a. styrker forebyggelsen af selvmord og sikrer Livslinjen og giver børne- og ungepsykiatrien et lille løft. Dels ved at sikre en hurtigere opstart af behandling efter visitation til og under udredning i børne- og ungdomspsykiatrien, dels ved at sikre, at der

¹ Den seneste aftale på forebyggelsesområdet: <https://sum.dk/Media/63835554479622251/Aftaletekst.pdf>

² Information d. 22. sep. 2022

bliver taget hånd om barnet eller den unge og deres familier ved at sikre en opfølgning i børne- og ungdomspsykiatrien efter et endt forløb i den behandlende psykiatri.

Men som Rigsrevisionen påpeger i deres rapport fra midten af februar, så venter titusindvis af børn og unge alt for længe på at få afklaret deres tilstand og komme i behandling. Derfor har SF's psykiatriordfører kaldt ministeren i samråd både for at høre, hvad regeringen vil gøre for at håndtere problemet enten ved at fremrykke de mange midler regeringen angiveligt har afsat eller ved at søsætte en akutpakke, som man tidligere har indført på kræftområdet.

Som vi skrev sidste år i beretningen, så er SF's hovedfokus, at der skal langt mere fokus på borgernes mentale sundhed, og at psykiatrien bør have en økonomisk saltvandssprøjtning. Men ikke nok med det, så ønsker vi, at der også tænkes i nye baner i behandlingen med mere plads til en recovery-baseret tankegang med mere terapeutiske behandlingsformer. Men det sidste er selvsagt svært, når man har en psykiatri, der både mangler ressourcer og uddannet personale.

Flygtninge- og indvandrerpolitik

Ordførere: Carl Valentin (Udlændingeordfører), Anne Valentina Bertelsen (Integrations- og indfødsretsordfører) og Mads Olsen (stedfortræder i en længere periode)

Sagsbehandlingstider i sager om statsborgerskab

I 2018 kørte en række historier om sagsbehandlingstiden for statsborgerskab:

<https://www.dr.dk/nyheder/politik/nu-tager-det-naesten-aar-faa-ja-eller-nej-til-statsborgerskab>

Dengang var sagsbehandlingstiden steget fra 15, til så 17, til så 21 måneder. Ministeriet lovede bod og bedring. Den bod og bedring fik så en kæp i hjulet af Ukraine-krigen, hvilket var forståeligt, men ministeriet forventede, at den gennemsnitlige sagsbehandlingstid ville blive nedbragt til ca. 15 måneder ved udgangen af 2023, og til 12 måneder i 2024. I år måtte Udlændinge- og integrationsminister Kaare Dybvad dog orientere Folketinget om, at prognosen nu var 20 måneder i 2024! Altså har man på trods af fokus, indførelse af en fasttrack-ordning, flere mandskabstimer osv. reelt ikke nedbragt sagsbehandlingstiden fra 2022 til 2024. Derfor indkaldte SF ministeren i samråd om emnet, og forventer at følgende op løbende. Det kan ikke være rigtigt, at folk skal vente næste 2 år på afgørelser i sager om statsborgerskab.

Afghanistan og Ukraine

SF's ordførere har arbejdet vedvarende for fortsættelser af den lovgivning, der tillader afghanere og ukrainere at have tilgængelig adgang til asyl i Danmark. Det lykkedes i vinterhalvåret, hvor de love, der omhandler de pågældende grupper, blev forlænget på ny.

EU's Migrationspagt

I det forgangne år er en stor del af debatten på flygtningeområdet gået med EU's stort anlagte migrationspagt, som både har optaget SF-ordførere på EU- og Christiansborgniveau. Migrationspagten er et gigantisk policy-kompleks med ekstremt mange forskellige facetter, både gode og dårlige, og derfor kræver det et længere forløb at fastlægge SF's position. SF ligger umiddelbart an til at være overordnet positivt indstillede overfor langt hovedparten af pagtens elementer, der både omhandler sikringen af et mere bæredygtigt asylsystem, men også et, der er mere solidarisk med EU-lande mod syd.

Ophold i Danmark

Dette element optrådte også i foregående års beretning, men gentages da der har været fremskridt. Over de seneste år er det lykkedes SF i tæt samarbejde med Enhedslisten og Radikale Venstre gradvist at få tilbageført nogle af de mest kritisable dele af det såkaldte 'paradigmeskift', som betød, at en række

faktorer, herunder job, uddannelse og integration, blev ignoreret når myndighederne skulle vurdere flygtninges ret til at blive i Danmark. SVM-regeringen lagde op til lempelser på dette område, og det er lykkedes via samarbejde med moderaterne at påbegynde nogle af de nødvendige lempelser.

Kvoteflygtninge

Kvoteflygtninge er desværre et område, der er blevet væsentligt sat tilbage af den nye regering. Trods mange vidtløftige ord fra Moderaterne har regeringen hidtil ikke kunne levere på et øget ansvar i FN's kvoteflygtningeordning. Derfor svigter Danmark desværre fortsat dette ekstremt vigtige nøgleelement i det globale asylsystem.

Bortfald af opholdsret for kvinder, der forlader voldelige ægtemænd

SF har gennem det forgangne år forholdt sig ekstremt kritisk til, at der trods løfte fra to socialdemokratiske ministre ikke er fundet en bæredygtig løsning på problemet. SF's ordførere arbejder fortsat på at skabe opmærksomhed på problemet i offentligheden.

Barnebrude

Berlingske har i årets løb bragt en række ekstremt bekymrende historier om religiøse vielse af børn i danske moskéer. SF har stillet en række spørgsmål til ministeren, som har tøvet på at reagere på historien med behørig handlingsvillighed.

Retspolitik

Ordfører: Karina Lorentzen Dehnhardt

Aftale om domstolenes økonomi 2024-2027

Skiftende regeringer har over en årrække skærpet straffene for en række kriminalitetstyper – ikke mindst banderelateret kriminalitet. Dette har medført flere komplekse- og ressourcekrævende sagsforløb hos domstolene. Samtidig er domstolene politisk blevet pålagt at prioritere bestemte sagstyper (VVV-sager). Ligeledes er både politi og anklagemyndighed blevet løftet økonomisk med et højere aktivitetsniveau til følge, uden dette er afspejlet i domstolenes økonomiske ramme. Derfor står vi i dag med et overbelastet domstolssystem, som er ved at brænde sammen i et inferno af uendelige sagsbehandlingstider, medarbejdere der plages af stress, dårlige arbejdsvilkår og personaleflugt. En effektiv sagsbehandling ved domstolene udgør en grundlæggende forudsætning for et velfungerende retssamfund og bag tallene om de lange ventetider gemmer der sig en masse ofre, som i dag ikke kan få sat et punktum for nogle meget ubehagelige oplevelser. De lange ventetider har betydning for både forurettede, sigtede og tiltalte, men også for mulighederne for at opklare forbrydelser, for den generelle retsfølelse, og tilliden til vores institutioner. Med aftalen begynder genopretningen af domstolene og de lange sagsbehandlingstider. SF's fokus har i forhandlingerne været, at der ikke fjernes flere funktioner fra landdistrikterne og de mindre byer. Borgeren skal ikke have længere til retten, og vi glæder vi os over, at landsretten på Nykøbing Falster er reddet, at vi nu kommer et skridt nærmere på at kunne beslutte en ny byret på Bornholm, og at der ikke lukkes bitingssteder (lokale afdelinger af byretterne).

Flertal for SF-forslag om 'omvendt fodlænke', som skal beskytte ofre for partnervold og stalking

På baggrund af SF's forslag om at kriminalisere stalking trådte en ny straffelovsparagraf i kraft den 1. januar 2022, der sikrer et reelt strafferetligt værn mod stalking. Det er imidlertid helt åbenlyst, at vi mangler effektive midler til at hindre brud på tilhold og hindre netop den fysiske kontakt, som stalkerer i høj grad lever af. Antallet af sager om brud på tilhold er eksploderet de senere år med en stigning på 145 pct. siden 2017 De såkaldte 'norske' fodlænker til partnervoldsdømte eller stalkere, som udløser en alarm til politiet, når en gerningsmand med tilhold nærmer sig sin ekspartner eller et andet offerer et effektivt redskab til at hindre fysisk kontakt, gøre ofrene trygge og give dem hverdagen tilbage. En evaluering i Norge af fodlænkerne viser, at i ingen af de tilfælde, hvor en gerningsmand havde fået lænken på, er tilholdet mod

offeret blevet brudt. Et flertal i retsudvalget ønsker i forlængelse af SF's forslag, at der iværksættes en forsøgsordning med omvendt fodlænke i Danmark, når de juridiske, praktiske og økonomiske forhold tilsiger, at det kan ske.

Forsøg med afsoning og varetægtsfængsling i "straks-fodlænke"

Med overbelagte fængsler og et dalende antal fængselsbetjente mener SF, at det fortsat er svært at få øje på, hvordan der skulle være mulighed for at håndtere yderligere markante strafskærpelser. SF savner derfor flere og mere ambitiøse og realistiske bud på, hvordan regeringen vil håndtere en forventet ekstra strafmængde uden at sætte ånden i kriminalforsorgsaftalen over styr. SF ønsker på den baggrund, at regeringen iværksætter en forsøgsordning med straks-fodlænke, der muliggør, at dømte i visse sagstyper starter afsoning i fodlænke umiddelbart efter domsafsigelse, og at fodlænkestraffen indregnes i den samlede afsoningsperiode. Et flertal i retsudvalget har på baggrund af forslaget fra SF tiltrådt, at der er behov for at se på tiltag, der letter presset på kriminalforsorgen, herunder brug af straksfodlænke for andre end bandekriminelle. Flertallet mener ligeledes, at det skal undersøges, om det vil være muligt at varetægtsfængsle nogle grupper med fodlænke, eventuelt som forsøg.

Solide SF-aftryk på regeringens bandepakke

Med den seneste Bandepakke 4 lykkedes det SF at forhandle flere forebyggende initiativer ind, end der ellers var lagt op til. Vi får blandt andet den forebyggelseskommission SF har foreslået, vi har fået sat penge af til SSP-samarbejdet, vi lukker for de brodne kar i leasingbranchen med en certificeringsordning og vi får åbnet for mere brug af fodlænke. Under forhandlingerne er det nemlig lykkedes SF at få Justitsministeriet overbevist om, at der skal ses på muligheden for at man må starte sin afsoning med en fodlænke fra det øjeblik, man idømmes sin straf og indtil, der er plads i fængslerne. Det vil ifølge et svar fra justitsministeriet kunne frigøre et meget højt antal fængselspladser. Det er dog ikke kun gode ting, der er med i den endelige bandepakke. Der ligger også strafskærpelser, som kommer til at ramme Kriminalforsorgen hårdt, men det er regeringens valg, og det er der desværre et stort flertal for. Vi synes det er uklogt, fordi Kriminalforsorgen er så meget i knæ, at det ikke bare presser fængslerne, men nu også politiet, der må tage opgaver for fængslerne. Men vi anerkender, at der er brug for at gøre mere på efterforskningsiden, begrænse bandernes synlighed og forebygge mere. Derfor har vi valgt at støtte bandepakken.

Den uafhængige politiklagemyndighed skal have flere muskler

En række sager har i den seneste tid har skabt debat om Den uafhængige Politiklagemyndighed (den såkaldte DUP) Blandt andet den såkaldte Tjæreborg-sag, hvor vidner så politiet afgive mindst 20 slag mod den 29-årige Lukasz Makala, da han skulle anholdes. Det fik en dødelig udgang. SF mener det er på tide med en revision af loven om DUP. Konkret vil SF give politiklagemyndigheden direkte adgang til politiets systemer, så de ikke skal bede politiet om at udlevere sagsakter. DUP'en skal også have mulighed for selv at starte undersøgelser og bruge de redskaber, man har til efterforskning af straffesager i alle typer af klagesager. I dag behandles klager over magtanvendelser i forbindelse med en anholdelse eller myndighedsmisbrug – de såkaldte adfærdsklager – nemlig alene skriftligt og i et forvaltningsretligt spor, og politiklagemyndigheden har ikke redskaber som ransagning eller loven om tv-overvågning til hjælp som i straffesager. Man skal til enhver tid kunne stole på og have tillid til myndighederne. En af forudsætningerne for det er, at borgerne kan klage over politiet. Et klagenævn skal derfor ikke kun være uafhængigt. Et klagenævn skal også syne og opfattes uafhængigt af borgerne!

Aftale om nye initiativer vedrørende omgørelsesfristen i straffesager

På baggrund af dokumentaren "en beklagelig fejl", hvor fejl hos politi og anklagemyndighed førte til, at alvorlige sager ikke kunne forfølges yderligere, indgik regeringen, SF og en bred kreds af partier i efteråret 2023 en aftale om en række initiativer i forbindelse med omgørelsesfristen i straffesager. Aftalen er et lille skridt i den rigtige retning for de ofre, som er blevet svigtet af myndighederne. For det er ikke bare "en

beklagelig fejl” for dem, som modigt stiller sig frem og fortæller om, at deres sag ikke er blevet undersøgt. De har oplevet et voldsomt brud på tilliden til retssystemet. Det er derfor godt, at omgørelsesfristen forlænges, og at adgangen til at søge erstatning bedres, men vi så gerne, at der indføres en reel erstatningsmulighed for myndighedsfejl og et tilsyn med voldtægtssager, sådan at vi bliver klogere på, om alle efterforskningskridt tages.

Retslægerådet til eftersyn - vi mangler stadig 'second opinion'

Folketingets partier drøftede i foråret 2023, hvordan man fremover kan undgå sager i Retslægerådet, som den, hvor to piger blev dømt omskåret på trods af, at både de, forældre og eksperter siger, at de ikke er omskåret. Vi skal kunne have tillid til Retslægerådets vurderinger, og sagen om de somaliske søstre har – berettiget eller uberettiget - slået store revner i den tillid. Det er afgørende for tilliden til retssystemet, at opstår der tvivl om en vurdering, ja så kan man få vurderingen prøvet af et nyt hold læger. Det ville regeringen desværre ikke medvirke til, men SF kæmper videre for, at man ved uoverensstemmelse mellem en behandlende psykiaters mentalerklæring og Retslægerådets erklæring bør kunne forlange en ”second opinion”.

Flertal for SF's forslag om selvstændig kriminalisering af internationale forbrydelser i dansk ret I begyndelsen af marts 2022 da den Ukrainske by Mariupol fuldstændig var omringet af russiske styrker og evakuering umulig følte mange ukrainere, at de blev nødt til at stige ombord på russiske evakueringsbusser. Amnesty dokumenterede ved den lejlighed, hvordan ukrainerne blev tilbageholdt af de russiske styrker, tæsket, udsat for elektrochok og truet med henrettelse. Med krigen i Ukraine er muligheden for effektivt at retsforfølge krigsforbrydere pludselig blevet uhyggeligt aktuelt. Vi har kunnet konstatere at Danmark og Italien er de eneste lande i EU, der ikke selvstændigt har kriminaliseret krigsforbrydelser, tortur og internationale forbrydelser i deres straffelov, og derfor har et flertal i Folketinget på baggrund af et forslag fra SF ønsket, at der indføres straffebestemmelser, som selvstændigt kriminaliserer tortur, krigsforbrydelser og forbrydelser mod menneskeheden i dansk ret. Selvstændige straffebestemmelser herom sender et klart og vigtigt signal til omverdenen om at Danmark ikke er nogen sikker havn for krigsforbrydere.

Offentlighedsloven i syltekrukke

I december 2022 varslede SVM regeringen i regeringsgrundlaget 'Ansvar for Danmark' at den nye regering vil nedsætte et »sagkyndigt udvalg«, der skal skabe grundlag for et forslag til en ny offentlighedslov. SF deltog i de indledende møder omkring et kommissorium med henblik på at sikre mere åbenhed. Desværre stod det ret hurtigt klart, at der var kommet en syltekrukke på forhandlingsbordet, som reelt ville betyde, at de mange problemer med offentlighedsloven fortsat ville forblive uløste. Af samme årsag står SF ikke bag det kommissorium der nu er opnået enighed om.

Stærkere tilsyn med tjenesterne og undersøgelse af Samsam

SF har i mange år ønsket et mere effektivt og troværdigt tilsyn med efterretningstjenesterne – det har vi løbende efterspurgt hos både den nuværende regering og hos tidligere regeringer. Vi har ønsket en styrkelse af Tilsynet med Efterretningstjenesterne, som i dag er begrænset i sin virksomhed. Vi har ønsket, at tilsynets mandat udvides, så det operative område kommer med ind, og der kan føres tilsyn med om reglerne for agenter og kilder efterleves – naturligvis under hensyn til den fortrolighed der kræves. SF indgik på den baggrund i december 2023 aftale med regeringen om en historisk styrkelse af kontrollen med efterretningstjenesterne. Helt konkret har vi sikret, at tilsynet får udvidet sit mandat til at kontrollere hovedparten af tjenesternes operative arbejde. Vi har brugt vores kræfter på at lægge pres på regeringen og kæmpet for SF-politik – og det har givet pote. Det er nemlig helt afgørende, at vi får genoprettet tilliden til vores efterretningstjenester, efter en stribe problematiske sager – ikke mindst i lyset af den skærpede sikkerhedspolitisk situation og en meget alvorlig terrortrussel mod Danmark.

Koranloven

Koranloven udgør i sig selv et markant og betænkeligt brud med en dybt forankret dansk retstradition, hvorefter man her til lands ikke straffer ytringer der krænker religiøse doktriner, følelser eller skrifter. Vi har i Danmark ikke dømt personer for Blasfemi siden 1946 og blandt andet derfor har vi i 2017 afskaffet blasfemiparagraffen med bred opbakning i Folketinget. Koranloven afviger grundlæggende fra dansk juridisk og politisk kultur og udgør et alvorligt tilbageskridt. Den åbner for yderligere begrænsninger i ytringsfriheden til fordel for religiøse dogmer og får potentielt alvorlige konsekvenser for den kunstneriske, politiske og religiøse ytringsfrihed. Selve kernen i den kunstneriske frihed angribes, og konsekvensen bliver, selv censur, håndskyhed og påpasselighed blandt kunstnere. Alle taber. Som om det ikke kunne være nok, overser lovforslagets bemærkninger også retspraksis fra den Europæiske Menneskerettighedsdomstol der fastslår, at det som udgangspunkt ikke er proportionalt at idømme frihedsstraf for ytringer som ikke er trusler, opfordringer til vold eller hadsk tale rettet mod en bestemt befolkningsgruppe. På den baggrund, er det tvivlsomt, om (gentagen) overtrædelse af forbuddet mod utilbørlig behandling af religiøse genstande kan sanktioneres med fængselsstraf som det er fastsat i lovens bemærkninger.

Klima-, miljø- og naturområdet

Signe Munk (Klima, energi og forsyningsordfører), Carl Valentin (Miljøordfører, landbrugs og fødevarerordfører) og Marianne Bigum (Natur, Jordforuenings, klimatilpasnings og global klimaordfører)

Grøn fond

Før folketingsvalget i 2022 blev der afsat 58 mia. kr. i en grøn fond fordelt over 2024-40. Heraf er godt 11 mia. kr. brugt til grøn skattereform og godt 5 mia. kr. er reserveret til Energiø Bornholm. Regeringen har stærkt forsinket indkaldt til forhandlinger om fordeling af de resterende penge for 2024 og 2025 – henholdsvis ca. 0,5 og ca. 2,6 mia. kr. Folketingsgruppen har lavet en prioritering af, hvordan de penge kan gøre mest nytte. Beløbet kan lyde stort, men kan ikke dække alle grønne behov.

Klima

2023 blev et varmt år med voldsomme vejrbegebenheder. Herhjemme mangler der tempo i klimaindsatsen, og Danmark er på nogle punkter ved at blive overhalet af EU. Først i foråret 2023 kom regeringen med et udspil til, hvordan 2025-klimamålet kan nås, og det var for lidt, for dårligt og for sent i forhold til at indsatserne ikke kommer til at virke med det samme. Forhandlingerne snegler sig stadig af sted; SF har dog fået presset regeringen til at foreslå en forhøjet dieselaftgift. I januar 2024 kom det frem, at der er færre af de klimabelastende lavbundslande end hidtil antaget, og det fik regeringen til at erklære, at 2025-målet var sikret, selvom meget tyder på, at de resterende lande frigiver mere CO₂ end hidtil antaget. Regeringen har dog sagt, at den vil fastholde forslaget om højere dieselaftgift. Ellers var det året, hvor optimismen med hensyn til udbygning af vedvarende energi led nogle tilbageslag. Energi Nordsøen er udskudt pga. økonomiske udfordringerne med den oprindelig model og en ny version er under udvikling. Energiøen i Nordsøen er ved at blive regnet igennem på baggrund af en ny konstruktion. Men det er samtidig trist at "åben dør ordningen" blev lukket – bortset fra nogle få projekter. Udbuddet af 9 GW havvind blev aftalt og forberedes til udbud – desværre er der mange krav til Energiø Bornholm. I forhandlingerne om havvind fik SF gennemført krav til havmiljøet og afsat penge til en havnaturfond. SF har også indgået en aftale om firdobling af vedvarende energi på land, hvor der skal smidiggøres flere processer, og der lempes på visse plan og naturbeskyttelseshensyn. SF har arbejdet for en balance, hvor der tages mere hensyn til natur end i regeringens udspil, og har blandt andet fået sikret natur i det åbne land (de såkaldte § 3-beskyttede områder) mod lempelser. Det forventes at Danmark i 2030 vil producere med el fra vind og sol end vores samlede el-forbrug, men udviklingen skal følges tæt.

Der er sket en væsentlig reduktion i antallet af gasfyr (og oliefyr) i forlængelse af den energikrise, der blev udløst af Ruslands invasion af Ukraine, men der er ikke udsigt til at private naturgasfyr er væk i 2035 som aftalt. Det er blandt andet fordi regeringen ikke har afsat nye penge til fjernvarmeprojekter - man har tilsyneladende mistet interessen for frigørelsen fra (russisk) gas. SF fik dog kæmpet penge til fjernvarme ind i finanslovsaftalen for 2024, men den pulje er allerede tømt. SF presser også på for at få forbudt installation af nye gasfyr, samt afsat flere penge til fjernvarmeudrulningen, men regeringen arbejder også på det punkt urimelig langsomt.

Det første udbud af CO₂-fangst (CCS) blev vundet af Ørsted. Der er indgået en aftale om et nyt, stort udbud af CCS i løbet af 2024. Samtidig er der indgået aftale om regulering af CO₂-lagre og -rør, hvor SF har arbejdet for et større element af planlægning, hvor regeringen har en større tro til at markedet løser problemet. Der er også indgået en tilsvarende aftale om brintrør i forlængelse af det aftalte brintudbud.

SF er med i alle aftaler på klimaområdet, men det er usikkert om vi kan være med en aftale om 2025-målet, hvis der kommer en sådan.

SF's globale klimaordfører Marianne Bigum deltog i december 2023 i FN's klimatopmøde, COP28, i Dubai. Topmødet var det første af de aftalte 5-årige genbesøg som af Paris-aftalen og førte bl.a. til etableringen af en fond, der skal støtte sårbare lande, som er hårdt ramt af klimaforandringer. Sluterklaeringen omfattede desuden for første gang en kraftig opfordring til, at medlemslandene gennemfører hurtig omstilling fra fossile brændsler til vedvarende energi. Det kan lyde absurd, men det er faktisk et reelt fremskridt, at verdens regeringer nu i fællesskab erklærer, at vi skal væk fra de fossile brændsler.

Landbrug og klima

I modsætning til industrien, transportsektoren og energibranchen har landbruget ikke nedbragt sine drivhusgasudledninger nævneværdigt de sidste 10-15 år. Det kan ikke forsætte. Det vil i hvert fald være både vanskeligt og dyrt at indfri 70 %-målet i klimaloven uden reduktioner i landbrugets drivhusgasudledninger. Den erkendelse lader også til at være nået regeringskontorerne. Det fremgår i hvert fald af regeringsgrundlaget, at der skal indføres en klimaafgift i landbruget.

Før regeringen vil fremlægge sit forslag skal anbefalingerne fra ekspertudvalget for grøn skattereform (Svarer-udvalget) drøftes af en grøn trepart med deltagelse af Landbrug & Fødevarer, Danmarks Naturfredningsforening, Fødevarerforbundet NNF, Dansk Metal, Dansk Industri og Kommunernes Landsforening. Danmarks Naturfredningsforening og Dansk Metal har meldt ud, at de ønsker model 1. I treparten deltager Concito desuden som særskilt videnspartner. Treparten skal konkludere sit arbejde senest i juni 2024. SF har vedholdende gjort det klart, at landbruget skal levere på erhvervets klimaforpligtigelser og betale en CO₂-afgift på linje med resten af samfundet.

Testcentermøller

SF mener, at det er nødvendigt at skabe gode rammer for at bevare vindmølleproduktion og dertil hørende arbejdspladser herhjemme. Branchen beskæftiger mere end 30.000 årsværk herhjemme, og de to testcentre i Høvsøre og Østerild er hovedårsagen til, at fabrikanternes udviklingsafdelinger er placeret i Danmark. Det har således stor betydning for fastholdelse af investeringer og arbejdspladser i Danmark, at der fortsat er mulighed for at teste nye møller herhjemme. Og der er brug for mere plads og mulighed for at teste højere møller.

Efter grundige screeninger og svære afvejninger, især vedrørende natur, ekspropriationer og lokalsamfund, besluttede aftalekredsen med SF's støtte at igangsætte en miljø- og habitatkonsekvensvurdering i Østerild med henblik på at udvide det nuværende testcenter med tre nye og to tilpassede pladser.

SF gik med efter at have krævet og fået foretaget supplerende screeninger for at sikre, at så mange områder som muligt blev undersøgt, herunder også forsvarets arealer. Det var afgørende for SF at der i alle tilfælde ville blive etableret erstatningsnatur i forholdet 1:1 til 1:2.

I den aktuelle aftale om Østerild fik SF indskrevet, at vi skal afsøge mulighederne for at hjælpe beboere som eksproprieres med genhusning i umiddelbar nærhed til lokalsamfundet. Samtidig blev testcenterbonusen mere end fordoblet. SF mener, at det er afgørende, at vi parallelt med det stigende arealbehov for udbygningen af VE afsøger mulighederne for bedst at imødekomme lokalsamfund og natur m.v.

Affaldsforbrænding

I juni blev loven om konkurrenceudsættelse af affaldssektoren vedtaget med blandt SF's stemmer. Det er en del af aftalen om klimaplan for en grøn affaldssektor fra 2020, og skal blandt andet sikre en reduktion af CO₂-udledningen fra affaldsforbrændingsanlæg. Vi har valgt at blive i denne aftale, selv om vi er kritiske over for den måde, man vil regulere affaldssektoren på, fordi vi har kunnet og fortsat kan påvirke aftalen - fx har vi sikret at eksisterende affaldsforbrændingsanlæg ikke kan overgå til privat eje.

Vi har også taget initiativ til at give affaldsforbrændingsanlæg reelle muligheder for at deltage i det kommende CCS-udbud gennem indskud af kommunal kapital, mulighed for at udnytte sparede CO₂-kvoter, CO₂-certifikater etc. Det resulterede i en rimelig god aftale herom i januar 2024.

Planloven

Regeringen indgår sammen med DF og K i aftalen ”opfølgning på evaluering af planloven m.v.” som i årets løb har medført omfattende ændringer af planloven.

Et forsøg på effektivisering resulterede reelt i en indskrænkelse af retssikkerheden. Planklagenævnet fik mulighed for at begrænse sin prøvelse til de forhold, der er klaget over, og i visse tilfælde til blot de væsentligste forhold af det påklagede – og således kræves potentielt indgående lovkendskab for at kunne påklage planafgørelser på et ordentligt grundlag. SF stillede spørgsmål til dette, hvor ministeren som svar tilkendegav, at nævnet dog fortsat vil have mulighed for og efter omstændighederne en pligt til at inddrage andre forhold end det, der er klaget over, f.eks. om overholdelse af gældende EU-ret.

Samtidig blev klima og udledning af drivhusgasser indskrevet i planlovens formålsparagraf, men uden konkrete bestemmelser der satte krav til kommuneplanlægningen og lokalplanlægningen. Derudover blev det muligt at opstille vindmøller og solcelleanlæg i visse herregårds- og godslandskaber, hvilket var den eneste del, SF stemte for.

Senest blev et omfattende lovforslag vedtaget med en lang række ændringer af planloven. F.eks. blev kravet om landsplanredegørelsen fjernet, og det samme gjorde planlovens § 23c om indkaldelse af ideer og forslag fra offentligheden ved ændring af kommuneplanen. Man muliggjorde omdannelsen af eksisterende, overflødiggjorte bygninger inden for strandbeskyttelseslinjen til turismeformål og etablerede ø-udviklingsplaner som en ny platform for planlægning på de 27 småøer. Kommunerne fik mulighed for at overføre landsbyer i landzone til landsbyer i byzone samt udvidet adgang til at udpege omdannelseslandsbyer. Der blev stillet krav til kommunerne om at foretage en strategisk planlægning for levende by-midter for byer med mellem 4.000 og 20.000 indbyggere – men uden begrænsninger af såkaldte aflastningsområder for detailhandelen og større butikcentre uden for by-midterne. Stiftsøvrighedens indsigelsesret mod opsættelse af VE-anlæg blev indskrænket, men udgør stadig en væsentlig begrænsning for VE-projekter. Muligheden for etablering af glamping-enheder i landzone blev desuden udvidet. Samtidig fastsatte man nye regler om lokalplanlægning for parkeringsforhold, herunder for elbiler, og gav nye muligheder for at sikre bynatur – og sidst men ikke mindst blev det gjort muligt at planlægge for beliggenhed af bygninger til religiøse formål, herunder forbud mod anvendelse af bygninger til religiøse formål.

SF mener, at der trods visse positive elementer var langt flere negative. Derfor var SF imod de seneste planlovsændringer og stillede en lang række spørgsmål og ændringsforslag samt indsendte sit betækningsbidrag.

Det lader fortsat vente på sig, at der udarbejdes ajourførte vejledninger om kommuneplanlægning, som opdaterer de sidste udgivelser fra hhv. 2008 og 2009.

Natur og biodiversitet

I november 2023 faldt en aftale om plads til EU's nye naturlov (naturgenopretnings-forordningen), der spiller en central rolle i bestræbelserne på at opfylde EU's målsætninger på naturområdet. Naturloven forpligter bl.a. medlemsstaterne til at udarbejde en national naturgenopretningsplan og igangsætte genopretning af en række naturtyper.

Forslaget til naturloven var tæt på at falde og SMV- regeringen og dens repræsentanter i Europarlementet bidrog i den forbindelse til at udvande denne. Bl.a. takket være en stærk indsats fra SF's europæiske parti, European Greens, lykkedes det dog at fastholde, at der inden 2020 skal være gennemført naturgenopretningsindsatser ift. 20 % af EU's landareal. Det lykkedes desuden at fastholde et mål om at 60 % af de EU-beskyttede habitater skal være genoprettede i 2040 samt en målsætning om, at der i 2050 skal være indført naturgenopretning for alle økosystemer.

På den hjemlige front har regeringen stort set intet foretaget sig på naturområdet. Regeringsgrundlaget indeholder et løfte om at Danmark skal have en Naturens lov, men man må frygte, at ambitionsniveauet bliver lavt. SF og de grønne organisationer ønsker, at naturloven skal give Biodiversitetsrådet en styrket rolle i forhold til at holde regeringen i ørerne, men regeringen var i forbindelse med finanslovsforhandlingerne ikke engang med på at afsætte midler til at Biodiversitetsrådet kan forsætte sit nuværende arbejde efter 2024. Etableringen af de 15 aftalte nationalparker er desuden gået i stå, og regeringen er tilsyneladende heller ikke kommet videre med udpegningsen af de 5 yderligere områder, som regeringsgrundlaget lover.

Landbrugsaftalen

I forligskredsen bag landbrugsaftalen har været behandlet en lang række initiativer, som blev aftalt med landbrugsaftalen. Fx er der udarbejdet en handlingsplan for plantebaserede fødevarer og etableret en plantefond. Det var en stor sejr for SF, at disse elementer kom med i landbrugsaftalen. Godt, at de nu er blevet til virkelighed. Begge dele har vakt betydelig international opmærksomhed.

Derudover har landbrugsforligskredsen behandlet de nye vandområdeplaner, den aftalte implementering af den aftalte brug af landbrugsstøtten og en strategi for udvikling af tekniske klimatiltag i landbruget. Forligskredsen omfatter stort set alle folketingets partier, som holder hinanden i skak, så indenfor rammerne af aftalen har regeringen desværre haft ret frit rum til agere, som den ville. Resultaterne er derefter.

Fødevarerpolitik

Udover etableringen af plantefonden og udarbejdelsen af strategien for plantebaserede, som begge dele blev aftalt før valget (i forbindelse med landbrugsaftalen), har regeringen ikke foretaget sig meget på fødevarerområdet. Dog forsøgte regeringen i forbindelse med sidste års finanslov at nedlægge Det Økologiske Spisemærke, som har stor betydning for spisesteders mulighed for at markedsføre sig på at have en høj andel af økologiske råvarer. Det lykkedes det imidlertid SF at forhindre. Regeringen forventes senere på foråret at fremlægge et fødevarerpolitik udspil.

Vandmiljø

Der har været flere iltsvind end normalt i de indre danske farvande i 2023, og nye tal fra miljøovervågningsprogrammet på Aarhus Universitet viser, at miljøtilstanden i de danske søer er blevet betydeligt ringere de senere år. Dette er desværre en helt forudsigelig konsekvens af de lempelser af kvælstofreguleringen, som den tidligere borgerlige regering foretog. Det skal der rettes op på i år, hvor der i henhold til landbrugsaftalen fra 2021 skal findes en løsning på, hvordan Danmarks skal nå frem til at leve op til EU-kravet om, at vores vandmiljø skal være i god økologisk tilstand senest i 2027. Det bliver med sikkerhed en hård kamp.

I relation til vandmiljøindsatsen har et internationalt forskerpanel gennemgået det faglige grundlag for vandplanerne (den såkaldte second opinion, der indgik i landbrugsaftalen). Konklusionerne var, at der ikke var en finger at sætte på det faglige grundlag, og at det bliver svært for Danmark at nå at sikre god tilstand i vandmiljøet inden 2027, sådan som EU's vandrammedirektiv kræver. Juridisk set vurderer ekspertpanelet, at der er visse dispensationsmuligheder, som Danmark kan forsøge at benytte, men at kvælstofindsatsen i alle tilfælde skal op i et andet gear, hvis Danmark vil undgå en traktatkrænkelssag. Opgaven med at sikre vandmiljøet er ikke blevet nemmere af, at nye tal fra Aarhus Universitet viser, at kvælstofudledningen er højere end forventet, fordi byudvikling og udtagning af landbrugsjord har bidraget med et mindre fald end forudsat.

Nu venter vi på at regeringen engang i foråret kommer med et udspil til, hvordan den vil håndtere udfordringen med landbrugets kvælstofforurening. I mellemtiden bliver tilstanden i vores fjorde, åer og søer stadig værre. SF har derfor sammen med Enhedslisten, Radikale Venstre og Alternativet lavet et udspil til en akutplan for vandmiljøet. I udspillet krævede vi blandt andet, at der genindføres dyrkningsfrie naturzoner (også kendt som randzoner) ved søer, åer og fjorde, at der investeres i skovrejsning samt at der igangsættes et statsligt opkøbsprogram for landbrugsjord. Derudover kræver vi at landbrugsaftalen opdateres, så den aftalte indsats afspejler den reelle udfordring.

Vandmiljøet og farlige stoffer

Danmark er også milevidt fra at nå i mål med reduktionerne af farlige stoffer. Der er fortsat meget lidt viden om, hvor omfattende forureningen er og i de fleste områder er tilstanden ukendt eller dårlig. Årsagen er, at skiftende regeringer siden 2001 har fortsat med at fokusere på fortynding i stedet for forebyggelse.

Miljø- og fødevarensævnet har i februar 2023 underkendt fortyndingsprincippet med henvisning til en afgørelse fra EU-domstolen, der forbyder tilførsel af stoffer, når vandrammedirektivets grænseværdier er overskredet. Dette burde jo være helt logisk, men ikke desto mindre forsøger regeringen i udkast til nye regler at fastholde fortyndingsprincippet i blandingszoner, så udledningen til områder med overskredet grænseværdi kan fortsætte, så længe det ikke kan måles i miljøet. Vi arbejder selvsagt på at få de danske regler til som et minimum at respektere EU retten.

Jordforurening

SF arbejder løbende med at følge op på aftalen fra 2020 om oprensning af store, gamle forureninger - de såkaldte generationsforureninger. Det har vist sig, at oprensningen af blandt andet Høfde 42 er væsentlig dyrere end forventet, men det er aftalt at staten skal sikre økonomi til at gennemføre oprensningen.

Mens loven fastsætter, at forurenere skal betale når det gælder jordforurening af nye dato, så har sagen om Nordic Waste ved Randers vist at der ikke nødvendigvis er sikkerhed for, at det sker - fordi selskabet kan gå konkurs, uden at der er stillet sikkerhed, forsikring eller lignende til at dække de meget store udgifter, der er forbundet med en miljøkatastrofe. SF har stillet forslag om der fremover skal stilles en sådan sikkerhed.

Det viser sig nu, at der er et tilsvarende problem forbundet med det, der engang var Stålvalseværket i Frederiksværk - dog nok i en noget mindre økonomisk skala.

Grundvandsbeskyttelse

Regeringen har på ingen måde fulgt op på rød bloks udspil om grundvandsbeskyttelse fra valgkampen i 2022. Tværtimod har de udsat den aftalte lovpligtige beskyttelse af de boringsnære områder. Der er heller ikke kommet noget konkret om regeringsprogrammets mål om 250.000 ekstra hektar skov, som ellers kunne bidrage til at beskytte det grundvand, vi skal bruge som drikkevand.

SF har dog fået tilført ekstra penge til drikkevandsfonden og til Klimaskovfonde, der også arbejder med grundvandsbeskyttelse i samarbejde med vandværkerne.

Pesticider

Det lykkedes ikke at bremse forlængelse af godkendelsen af glyfosat ('RoundUp') i 10 år frem til 2033. SMV-

regeringens ja til forlængelsen er et brud med socialdemokratiets tidligere politik. I 2016 stemte S sammen med et flertal imod forlængelse af det naturfjendtlige pesticid.

Som forventet har screening af grundvandsindtag ført til fund af flere pesticider, som ikke tidligere har været mistænkt for at kunne forurene grundvandet. Der er i den fjerde årlige screening fundet seks nye stoffer, som nu skal gennem reguleringsmøllen. Tre af de seks stoffer er fundet i koncentrationer over kravværdien for pesticider i grundvand, to stoffer er fundet med en maksimal koncentration lige på kravværdien og ét stof er fundet i koncentrationer under kravværdien. Masse-screeningen af grundvandet var et af SF's krav til den seneste pesticidaftale.

PFAS

PFAS er en stofgruppe, der bør forbydes over én kam – med mindre industrien kan dokumentere, at det enkelte stof, man ønsker at anvende, er helt uskadeligt.

Danmark har sammen med en række lande foreslået et fuldstændigt EU-forbud. Brandslukningseskum med PFAS bliver nu omsider forbudt.

Miljøministeren har lovet en PFAS-handlingsplan her i begyndelsen af 2024. Den bør indeholde (skærpede) krav til jord, grundvand, drikkevand, spildevandsslam, udledninger fra renseanlæg og håndtering af jord.

Allerede før Nordic Waste skandalen var der problemer med oplagring af PFAS-holdig jord nær drikkevandsboringer. Regeringen bør også fremlægge forslag til nationale forbud mod en række anvendelser af PFAS uden at vente på et EU-forbud.

Farlig kemi

Revidering af EU's kemikalielovgivning, REACH, er udsat til efter parlamentsvalget i juni og skal derfor håndteres af den nye kommission og parlament i efteråret. Det er derfor meget afgørende at kommissionen og parlamentet ikke rykker mod højre. Den danske regering er i store træk på den progressive linje og ønsker ligesom SF at vi skal vurdere og regulere stofgrupper i stedet for enkeltstoffer.

Matrikelfinten

Efter stærke folkelige protester mod udvidelser af svineproduktionen i den sydsjællandske landsby Rislev har regeringen lavet en lappeløsning på den såkaldte matrikelfinte, hvor landmænd omgår begrænsningerne i deres miljøtilladelser ved at dele deres grund op i to matrikler. Regeringens løsning hjælper dog ikke borgerne i Rislev og retter desværre heller ikke op på det forhold, at støj-, lugt og ammoniakforureningen fra en svineproduktion ikke ses i sammenhæng forureningen fra andre svinebrug, når der gives miljøtilladelser. SF har været i tæt dialog med borgerne i Rislev og har kommunikeret om problemstillingen i medierne samt afgivet et kritisk betækningsbidrag ift. regeringens lovforslag.

Dyrevelfærd

SF har i flere år presset på for, at den på mange måder skelsættende dyrevelfærdslov fra 2020 - der som den første i verden anerkendte alle levende dyr som sansende væsener - blev fulgt op af konkrete forbedringer. Det skete i februar, hvor regeringen (Venstre, Socialdemokratiet og Moderaterne) sammen med SF, Liberal Alliance, Det Konservative Folkeparti, Radikale Venstre, Dansk Folkeparti og Alternativet indgik Danmarks første samlede dyrevelfærdsaftale.

Aftalen rummer en lang række forbedringer af dyrevelfærden, hvilket i høj grad kan tilskrives benhårdt politisk arbejde af SF's dyrevelfærdsordførere, Carl Valentin. Blandt de aftalte forbedringer, som SF har bragt til bordet, er bl.a. et lovkrav om bedøvelse af smågrise inden kastration, hurtigere udfasning af buræg, stop for brug af turbokyllinger i de statslige køkkener og en afgift på at halekupere grise (vi ønskede et forbud, men nu styrker vi i det mindste incitamentet til at stoppe).

Aftalen sikrer desuden en lang række andre forbedringer af dyrevelfærden, som længe har været på SF's ønskeliste, herunder bl.a. rettigheder til kaniner hos både private og erhverv, en undersøgelse, der skal bidrage til, at vi stopper den systematiske aflivning af 4,5 millioner hanekyllinger hvert år i ægproduktionen, en undersøgelse af, hvordan straffene for dyremishandling kan skærpes, de første skridt for at sikre dyrevelfærdskrav ift. fiskeopdræt og en øget kontrol ift. minkavl.

Landdistriktspolitik

SF's ordfører: Karina Lorentzen Dehnhardt

Landdistriktsfilteret

Med den nye SVM-regering fik vi også en decideret Landdistriktsminister. Det burde føre til et øget fokus på, om lovforslag styrker eller svækker landdistrikterne og yderområderne. Det har vi imidlertid ikke oplevet. Ofte er det sådan, at på trods af gode intentioner, så er det et skridt frem og to tilbage, når det gælder landdistrikterne.

Derfor gik vi sammen med Danmarksdemokraterne og stillede i efteråret beslutningsforslaget om at gøre det obligatorisk at vurdere et lovforslags konsekvenser for landdistrikterne. I dag er det sådan, at et lovforslag kan vurderes, men det er ikke noget, der skal gøres. Det vil vi gerne have lavet om, så konsekvenserne for landdistrikterne er synlige.

Ø-SU

Kommunerne er pressede på økonomien. Det betyder, de tvinges til at vælge mellem at skære i velfærden til børn eller ældre. For ø-kommunerne kan det også betyde, at for unge, der er bosat på en ø, har svært ved at tage en ungdomsuddannelse. Det skyldes, at øen kan være så langt væk fra ungdomsuddannelsen, at familien får en øget udgift i forbindelse med kost, logi eller transport, end hvad man normalt har. Kommunerne har i dag mulighed for at kunne give et tilskud gennem det såkaldte §20-tilskud, men det er frivilligt at give. Derfor vil SF have et særskilt tilskud, som vi kalder Ø-SU. Det stiller vi et beslutningsforslag om i løbet af foråret.

Udkantstilskud

En række gymnasier i yderområderne stod til at miste et tilskud på en halv million kroner årligt. Det ville forringe mulighederne for at udbyde undervisning i mindre hold eller koste en lærerstilling årligt. Under finanslovsforhandlingerne kæmpede vi for at få bevaret tilskuddet. Det lykkedes. Samtidig lykkedes det vores forhandlere at få det udbygget, så vi fik ligestillet det for handelsskoler og gymnasier.

Frilandsbyforsøg er noget amputeret

I 2021 stillede vi forslaget om en forsøgsordning med frilandsbyer og fri-øer. Det skulle føre til, at lokalsamfundene får friere hænder til at eksperimentere med tiltag, der sikrer liv og fællesskaber ude lokalt. Forslaget blev dengang vedtaget. Siden da har ministeriet fået ødelagt forslaget, så det nu reelt er dødt og uden kommende fremskridt for landsbyerne.

Grøn varmeforsyning i landdistrikterne

SF kæmper fortsat for at få omstillet varmeforsyningen i landdistrikterne til at være mere grøn. Her er fjernvarmepuljen en af de vigtige tiltag, der sikrer udrulningen af fjernvarme. Desværre løb puljen ret hurtigt tør for penge, og den var således oversøgt med mere end 200 millioner kroner. SF har hele tiden sagt, at den skulle fyldes op igen. Og i Finanslovsforhandlingen fandt vi ekstra penge til fjernvarmepuljen.

En anden smart, grøn varmforsyning, som især kan komme små landsbyer til gavn, er termonet. Her har SF længe kæmpet for at give små lokalsamfund mulighed for at kunne gå sammen og etablere termonet. Lige nu er det ministeriet, der nøler, med at give tilladelse til det. Vi fortsætter med at kæmpe den kamp. Det er SF's klimaordfører Signe Munk, der har bolden på fjernvarme i Danmark og i landdistrikter.

Kollektiv transport i landdistrikterne

SF kæmper for at sikre, at landsbyer og større byer i landdistrikterne ikke kommer længere væk fra hinanden. Derfor er bustransporten vigtig at bevare. Her kæmper SF for at bevare busruterne. Hvis man skal til lægen eller hente en bog på biblioteket, skal det ikke afhænge af, om naboen eller et familiemedlem har mulighed for at køre en. Det mener den nuværende regering, der ikke har tøvet med at finde penge til skattelettelser, men ikke til busruter. Derfor kæmper SF for at finde penge til at bevare busruter og samtidig holde priserne på den kollektive transport nede.

Det er SF's transportordfører Sofie Lippert, der har bolden på transport i Danmark og i landdistrikterne.

Landdistriktsområdet generelt

SF ønsker fortsat at bekæmpe ulighed – også i landdistrikterne – og forsøger altid at få sat aftryk i aftaler, som også tilgodeser landdistrikterne. Senest var det i finanslovsforhandlingerne, hvor SF var med til at redde gymnasierne om udkantstilskud, men også var med til at forhøje befordringsfradraget for yderområderne.

Transportområdet

Sofie Lippert er ordfører

Transportområdet er stadig præget af de aftaler, der blev indgået i Infrastrukturforliget i 2021, og som rækker frem til 2035. Det er vigtigt for SF, at der er god dialog mellem Christiansborg og regioner/byråd når der udmøntes puljer til konkrete og lokale projekter. SF noterer sig at SVM-regeringen i dens regeringsgrundlag ønsker at videreføre Togfonden på nær togbroen over Vejle Fjord. SF arbejder videre for at finde en lignende tidsbesparelse andetsteds så timemodellen, så den på sigt kan realiseres.

SF står uden postforliget

Da der i juni 2023 blev indgået et nyt postforlig, var det uden SF. Forliget er en klar liberalisering af meget af postområdet. SF frygter især, at det kan betyde at postvirksomheder konkurrerer på løn og arbejdsvilkår, i en branche, der i forvejen er præget af social dumping og falske selvstændige. En udvikling som postaftalen ikke vil bremse, men i stedet sætte fart på.

Samtidig fjernes momsfrigtagelsen for foreninger, der sender magasiner og medlemsblade ud. At færre foreninger sender fysiske magasiner ud er ikke nødvendigvis negativt, men for nogle foreninger er det en meget stor og vigtig del af deres kommunikation og virke. Især vil det ramme de almennyttige foreninger, der har de mest sårbare medlemmer.

Prisen på kollektiv transport

Selvom det stærkt stigende salg af elbiler uden tvivl er godt for transportsektorens bidrag til løsning af klimakrisen, så er den kollektive transport stadig en stor del af løsningen. Desværre er tendensen dog, at det bliver markant dyrere at tage bussen eller toget. Særligt i de egne af landet, der i forvejen er dårligt dækket ind. Det går især udover de studerende, pensionister og andre økonomisk sårbare grupper, for hvem der ikke er et alternativ.

SF har flere gange og vil fremover stadig forholde regeringen problemerne med de stødt stigende takster. I første omgang har SF stillet beslutningsforslag om i første omgang at lade priserne falde for de mest sårbare grupper.

Flyafgift

I december 2023 lykkedes det endelig at lande en aftale om en grøn flyafgift med regeringen, der måtte flytte sig væk fra deres tidligere uambitiøse udspil. For SF har det været afgørende at flyafgiften ligesom andre grønne afgifter følger klimabelastningen. Afgifterne på de mellemlange og lange rejser er blevet højere, og at vi med den fulde indfasning når op på 410 kr. på de længste rejser. Det er både det rigtige for klimaet og for de sociale balancer.

Samtidig var det vigtigt for SF at også klimapåvirkningen fra kondensstriberne blev en del af aftalen, og at der allerede fra næste år er et mål for det såkaldte aromat-indhold i flybrændstof.

Europæisk toget

Hvis der for alvor skal sættes turbo på den grønne omstilling i transportsektoren, skal store mængder passagerer flyttes fra fly over i tog. Det kræver massive investeringer i udviklingen af et europæisk jernbanenet. Med udsigt til åbningen af Femern-forbindelsen kommer Danmark til at spille en vigtig rolle i at binde Europa sammen på skinner. Det vil være en vigtig prioritet for SF i forårets Europaparlamentsvalgkamp.

SF har i den forbindelse fået et godt samarbejde med det tyske parti SSW, der repræsenterer det danske mindretal i Sydslesvig, for hvem Stefan Seidler sidder i den tyske forbundsdag. Sammen ønsker SF og SSW at sætte fokus på, hvor vigtig den kollektive transport er for at løse grænseoverskridende udfordringer og skabe en dynamisk grænseregion til inspiration for resten af Europa.

IT og digitalisering

Lisbeth Bech Nielsen er ordfører

Beretning om borgerfokus i digitaliseringen af den offentlige sektor

Det har i det hele taget været et travlt år på det digitale område. Som bekendt er der kommet et udvalg i Folketinget, hvor SF har formandsposten og bruger den aktivt til at løfte det parlamentariske arbejde. Og der er kommet en minister.

SF tog i Udvalget for Digitalisering og IT i foråret 2023 initiativ til en beretning om borgerfokus i digitaliseringen, som blev udarbejdet og afgivet i maj 2023. Beretningen indeholdt punkter om at sætte borgeren i centrum, at gøre det lettere at blive fritaget, at lave konsekvensvurderinger i digitaliseringsprojekter, teknologiforståelse i skolen og krav til offentlige udbud. Beretningen blev oversendt til ministeren.

Digitalt udsatte

SF har længe kæmpet for retssikkerhed på det digitale område og for at stille digitalt udsatte bedre. For mens Danmark er et af verdens mest digitaliserede lande, er 17-22 % af befolkningen digitalt udsatte. SF har adskillige gange sat fokus på dette, ligesom det også fremgår af beretningen fra udvalget.

I foråret 2023 fremsatte regeringen lovforslag om bedre mulighed for digital frisættelse, men alene for en meget begrænset gruppe som er undtaget Digital Post, og fritagelsen vil kræve en bureaukratisk proces med ansøgning til hver enkelt myndighed. SF stemte for lovforslaget, men kritiserede den snævre målgruppe og kringlede proces.

I juni 2023 blev der desuden indgået en aftale om digital inklusion. SF er ikke med i aftalen, fordi vi mener, at man forspilder en chance for at hjælpe de mest udsatte borgere. SF er bekymret for risikoen for vilkårlig retssikkerhed og umyndiggørelse med det kraftige fokus på pårørende og frivillige. Med aftalen får pårørende bedre mulighed for at hjælpe, hvilket isoleret set er positivt, men digitalt udsatte borgeres retssikkerhed ikke må afhænge af muligheden for at få hjælp fra pårørende. Samtidig kan der være tale om meget personlige og private informationer om eksempelvis helbred og strafbare forhold, som borgere ikke nødvendigvis ønsker, deres pårørende skal have indsigt i.

Kunstig intelligens

I 2023 kom det store gennembrud for kunstig intelligens. Generativ kunstig intelligens og sprogmodeller, såsom ChatGPT (OpenAI), Bard (Google) og lignende AI-chatbots, kan bruges som et effektivt og kreativt værktøj, men SF mener, at det skal håndteres med forsigtighed, omhyggelighed og transparens. Dertil kommer, at al lovgivning selvsagt skal overholdes.

SF var de første til at udarbejde og præsentere et udspil om kunstig intelligens i foråret 2023. Formålet var at lave nogle rammer for brugen af kunstig intelligens indtil forordningen om kunstig intelligens var forhandlet på plads og kan træde i kraft. Udspillet havde 16 punkter, herunder retningslinjer til relevante aktører om brug af generativ AI, udarbejdelse af risikovurderinger, taskforce mod misinformation, uafhængigt AI-tilsyn, aldersverifikation og aldersgrænse på 15 år og forbud mod afhængighedsskabende mekanismer rettet mod børn. Udspillet fik god omtale, og pressen vinklede især på den del, der vedrørte børnebeskyttelse. For så vidt angår kunstig intelligens mener SF desuden, at der bør udarbejdes en dansk sprogmodel, men dette var ikke med i udspillet, som i første omgang handlede om at skabe sikre rammer for kunstig intelligens i lyset af det hastige fremtog. Se også punktet om dansk sprogmodel.

SF har i efteråret 2023 fremsat beslutningsforslag om flere af udspillets dele, det gælder punkterne om retningslinjer og risikovurderinger og et uafhængigt tilsyn. For så vidt angår tilsynet menes der konkret, at tilsynet med AI forordningen skal lige under Datatilsynet, og vi foreslår endvidere, at Datatilsynet flyttes til at ligge under Folketinget i stedet for Justitsministeriet. Beslutningsforslaget skal behandles i foråret 2024. Forslaget om retningslinjer og risikovurderinger blev behandlet i januar 2024 og havde desværre ikke flertal men fik ros fra flere aktører.

Forordningen om kunstig intelligens blev desuden forhandlet færdig i december 2023. Der er stadig dele, der ikke er helt offentlige, og de sidste dele træder først i kraft i 2026. Formålet er at regulere brugen af kunstig intelligens med en "risikobaseret" tilgang: man skelner mellem lavrisiko, højrisiko og uacceptabel risiko. Under uacceptabel risiko er for eksempel biometrisk kategorisering for at udlede følsomme data såsom seksuel orientering eller religiøs overbevisning. Forordningen sætter desuden grænser i forhold til Politiets brug af ansigtsgenkendelse, men Danmark står umiddelbart udenfor denne del grundet retsforbeholdet, hvilket SF mener er problematisk. Se også punktet om ansigtsgenkendelse.

Dansk sprogmodel

Vi har fremsat forslag til folketingsbeslutning B 101 Forslag til folketingsbeslutning om at skabe en stor dansk sprogmodel. Forslaget behandles første gang i folketingsalen ultimo februar 2024. Formålet med forslaget er at pålægge regeringen et arbejde med at udvikle en dansk sprogmodel der kan bruges som en formålsspecifik dansk sprogmodel i stedet for de store modeller vi kender fra f.eks. OpenAI's ChatGPT. SF

ønsker ikke at skabe en konkurrent til de internationale sprogmodeller, men vores ønske om at skabe en dansk model handler om at sikre at kunstig intelligens kan anvendes til fulde i en dansk kontekst, hvor der tages højde for dansk sprog, kultur, normer og danske værdier. Forslaget har også været en central del af SF's udgangspunkt i forhandlingerne om en ny digitaliseringsstrategi. Vi kom ikke helt i mål med dette, men fik skrevet ind i aftaleteksten at aftalepartierne vil se på muligheden for at udvikle en dansk sprogmodel, når midlerne i aftalen skal udmøntes. Forslaget har dog mødt stor opbakning uden for Christiansborg hvor store dele af både erhvervslivet og uddannelsessektoren har rost arbejdet og støttet op om ideen.

Ansigtsgenkendelse

Endnu engang har SF kaldt justitsministeren i samråd om brugen af ansigtsgenkendelsesteknologi i offentlig overvågning. Samrådet blev afholdt i oktober 2023. Spørgsmålene ministeren skulle besvare omhandlede omfanget af brugen af ansigtsgenkendelses-teknologi, og om hvorvidt ministeren ville sikre at folketinget blev inddraget, hvis man politisk ønsker at udvide brugen. Justitsministeren kunne ikke svare klart på spørgsmålene, udover at der tegner sig et ønske om at udvide brugen af teknologien. Spørgsmålet er vigtigt, fordi vi står uden for de fælles EU-regler i kraft af retsforbeholdet, der ellers ville skabe nogle klare retslige rammer for brugen af ansigtsgenkendelsesteknologi. Derfor vil SF fortsat følge emnet og arbejde for, at vi ikke overvåger uproportionelt.

Beskyttelse af børn

SF har længe kæmpet for bedre digital børnebeskyttelse. Vi har tidligere også fremsat beslutningsforslag herom, og vi har deltaget i den offentlige debat og fået trykt flere indlæg og stillet en lang række spørgsmål til regeringen.

Vi ønsker forbud mod afhængighedsskabende design, ikke-personhenførbare aldersverifikation, forbud mod datahøst og at vi i langt højere grad kontrollerer, at tech-giganterne som Meta med Facebook og Instagram, Google, Snapchat mv. overholder reglerne. I 2023 fyldte digital børnebeskyttelse også en del i det samlede mediebudget. Det er nemlig kommet frem, at forskning peger på, at sociale medier er direkte skadeligt for børn og unge. SF havde således også et punkt om dette i vores udspil om kunstig intelligens.

Vi har desuden støttet et borgerforslag, der omhandlede området. Ekspertgruppen om tech-giganter afrapporterede desuden i juni 2023 og anbefalede en række tiltag på området, som SF har presset regeringen for at gøre mere ved. Indtil videre har vi fået hævet aldersgrænsen for at kunne give samtykke til behandling af personoplysninger hævet fra 13 til 15.

Samtidig er EU's Digital Services Act (DSA'en) trådt i kraft, og der er derfor noget uklarhed i forhold til, hvad Danmark selv kan regulere. I aftalen om digitaliseringsstrategi har vi fået ind, at regeringen på EU-plan vil arbejde for en ikke-personhenførbare model for aldersverifikation, hvilket er positivt. DSA'en giver desuden en beskyttelse i forhold til børn, men det spændende bliver i hvilket omfang, det vil blive håndhævet. Her er vi bekymrede i forhold til, at der ikke er afsat væsentlige midler til Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens myndighedsopgave.

Digitaliseringsstrategi

I november præsenterede digitaliseringsministeren regeringens udspil til digitaliseringsstrategi. Der blev indgået en aftale i februar 2024, da forhandlingerne blev afbrudt af, at der i to uger var en anden minister.

SF mente, at regeringens udspil havde flere gode elementer, men at det var for uambitiøst og mere bar præg af løsevne initiativer end en egentlig strategi. Det samme kan siges om den endelige aftale, trods der er afsat 740 mio. kr. SF er dog med i aftalen, men har sammen med de øvrige oppositionspartier kritiseret,

at aftalen er for uambitiøs. SF kæmpede især for en dansk sprogmodel (se også særskilt afsnit herom), hvilket vi desværre ikke kom helt i mål med, men muligheden for en sådan nævnes dog i forbindelse med, at der er afsat midler til kunstig intelligens som senere skal udmøntes.

Med aftalen afsætter man desuden bl.a. midler af til teknologiforståelse som fag i skolen, men kun som valgfag, hvilket vi frygter øger uligheden. Vi kæmpede sammen med de øvrige partier for, at det skulle være et obligatorisk fag. Vi kæmpede desuden for en lang række punkter om bedre dataetik og værdiskabelse for borgerne samt bedre udbud af statslige it-produkter, hvilket i lille omfang nævnes, men vi havde gerne set det mere reelt manifesteret i aftalen.

Det er dog positivt, at aftalen nævner, at Danmark i EU-regi vil arbejde for en ikke-personhenførbart aldersverifikation i forhold til børn og sociale medier. SF ønsker aldersverifikation, men det er afgørende, at der findes en ikke-personhenførbart løsning.

Overvågning og retssikkerhed

SF har fortsat sit stærke fokus på digital retssikkerhed. Vi har haft ministeren i samråd om Udbetaling Danmarks samkøring af ydelsesmodtageres data og løbende sat fokus på behovet for bedre dataminimering i det hele taget. Vi har desuden fremsat beslutningsforslag om retningslinjer og tilsyn med kunstig intelligens, hvor der lægges op til, at Datatilsynet skal føre tilsyn og hjælpe kommunerne, idet mange bruger kunstig intelligens i strid med GDPR. Vi har desuden kritiseret Chromebook-sagen og sat fokus på vigtigheden af hegnspæle om børns data.

Vi har desuden fokus på lukkeheden omkring brug af algoritmer i det offentlige. Her har et glet eksempel været de nye ejendomsvurderinger, og vi har stillet beslutningsforslag om, at der skal være mere åbenhed i myndigheders brug af algoritmer. Beslutningsforslaget behandles i foråret 2024.

Kritik fra Statsrevisorerne af sikkerheden i Statens It

Primo december 2023 landede to kritiske beretninger fra Rigsrevisionen/Statsrevisorerne. Begge handlede begge om manglende it-sikkerhed, men på to forskellige måder og to forskellige ressort: Beretning 5 om statens it-beredskaber (digitaliseringsministeren) og Beretning 6 om Statens It (finansministeren).

For begge beretninger gjaldt dog, at det er særdeles alvorligt, da Center for Cybersikkerhed under Forsvarets Efterretningstjeneste vurderer, at truslen i Danmark fra cyberkriminalitet og cyberspionage er meget høj, og at truslen fra cyberaktivisme er høj. SF gav udtryk for, at situationen er højst problematisk og indkaldte finansministeren og digitaliseringsministeren i et fælles samråd, som blev afholdt i januar 2024. Vi vil følge sagen videre.

EU

Ordfører: Marianne Bigum

Ny Europapolitisk aftale

Lige før jul indgik SF sammen med en brede kreds af Folketingets partier en ny europapolitisk aftale. Med i aftalen er foruden regeringen Radikale Venstre, Alternativet, Liberal Alliance og Det Konservative Folkeparti. Aftalen sætter rammen og retningen for samarbejdet mellem regeringen og Folketinget om centrale europapolitiske spørgsmål og sætter en klar og EU-engageret kurs for Danmarks deltagelse i det europæiske samarbejde.

Siden den seneste aftale fra 2008 er der både geopolitisk og internt i EU-samarbejdet sket rigtig, rigtig meget, og det afspejles i aftalen. Blandt de større temaer i den nye aftale er blandt andet krigen i Ukraine,

nye EU-udvidelser, biodiversitet, klima, grøn omstilling og sikring af EU's grundlæggende værdier og principper.

Aftalen slår fast, at den nye geopolitiske virkelighed kalder på et helhjertet dansk EU-engagement, at EU-samarbejdet er den vigtigste platform for dansk udenrigspolitik, og at EU-samarbejdet er afgørende for den grønne omstilling, vores velstand, sikkerhed og tryghed. Det er også en central del af aftalen, at Danmark skal arbejde for at styrke EU på den globale scene.

Det skal blandt andet ske ved at aktivt at bruge de eksisterende muligheder for at træffe afgørelser om fx EU-sanktioner ved kvalificeret flertal. Med aftalen slutter Danmark sig til den gruppe af lande med Tyskland i spidsen, der arbejder på at finde en model for flertalsafgørelser i dele af EU's udenrigs- og sikkerhedspolitik.

Aftalepartierne er samtidig enige om at Danmark skal arbejde for, at Ukraine og andre nabolande mod øst og på Vestbalkan tilbydes et klart og troværdigt perspektiv om medlemskab af EU. Dette ligger i forlængelse af vores egen landsmødevedtagelse og betyder, at vi fra dansk side kan støtte op om et EU, der på sigt udvides til en klub med et godt stykke over 30 medlemmer – selvfølgelig med den klare forudsætning, at de enkelte lande lever op til Københavns-kriterierne og er klar til et EU-medlemskab.

Aftalepartierne erklærer samtidig tydeligt, at lige og fair vilkår for lønmodtagerne i EU er en klar dansk målsætning og at den fri bevægelighed for arbejdskraften i EU skal være fair og fungere i respekt for nationale arbejdsmarkeds- og velfærdsmodeller.

Det fremgår desuden af aftalen, at EU skal holde hånden under Ukraine finansielt og støtte landet under krigen, at Danmark skal være et grønt foregangsland i EU og gå forrest i den grønne omstilling, ved blandt andet at kæmpe for et ambitiøst 2040-klimamål og arbejde for, at EU lever op til de internationale aftaler om biodiversitet. Danmark skal også arbejde for tiltag i EU, der adresserer udfordringer fra globale tech-giganter (herunder kunstig intelligens) og der er enighed om, at en fair beskatning af tech-giganterne udgør en central dansk europapolitisk prioritet.

For SF har det været vigtigt at sikre solide grønne og røde aftryk på aftalen, og det er lykkedes godt; Klima, biodiversitet, cirkulær økonomi og så selvfølgelig, at den fri bevægelighed på EU's indre marked også er fair for lønmodtagerne og respekterer den danske model. Aftalen udgør et tiltrængt løft af dansk europapolitik med tydelige SF-aftryk og den kan læses i sin helhed på Udenrigsministeriets hjemmeside.

Udenrigs, forsvars- og sikkerhedspolitik:

Karsten Hønge er udenrigsordfører og Anne Valentina Berthelsen er forsvarsordfører

Ukraine

Det seneste år har endnu været begivenhedsrigt på den negative måde. Putins ulovlige og forfærdelige krig mod Ukraine fortsætter med at kaste lange skygger over landet og resten af Europa. Desværre med den tendens, at krigslykken går Ruslands vej. Ukraine er hårdt presset af mangel på materiel. SF har som del af Ukraine-fonden været med til at sikre at Danmark er blandt de førende lande i støtten til Ukraine. Både når det gælder militær- og humanitær hjælp – og ikke mindst den kommende og allerede igangværende genopbygning, hvor Danmark har fået et særligt ansvar for havnebyen Mykolaiv i det sydlige Ukraine. På den militære side har det glædet SF, at vi endelig kunne indfri det ukrainske ønske om en donation af F-16 kampfly. Det kan blive ekstremt afgørende, at Ukraine nu bliver mere kampdygtige i luftrummet. På det mellemfolkelige plan har det været dejligt at opleve den store danske støtte til Ukraine – ikke mindst den store solidaritet danskerne viser med de herboende ukrainske flygtninge.

Mens ukrainerne forhåbentligt en dag inden længe kan vende hjem til et befriet hjemland, har det mindst lige så lange udsigter for den russiske civilbefolkning. Putin viser med stadigt stigende styrke, hvilken hensynsløs despot han er. Mordet på oppositionspolitikeren Aleksey Navalnyj viser med alt tydelighed, hvad Rusland er for et land – og hvad ikke bare ukrainerne, men alle frihedselskende mennesker er oppe imod. SF fordømmer på det kraftigste Putins morderiske fremfærd. I Ukraine såvel som overfor egen civilbefolkning.

Selvom det ser sort ud lige nu skal der lyde et højlydt håb om, at oppositionelle kræfter snart må få en større stemme.

Gazakrigen

Den 7. oktober var verden vidne til Hamas' forfærdelige og blodige terrorangreb i det sydlige Israel, hvor mere end tusind civile blev myrdet med koldt blod og flere hundreder blev taget som gidsler. Israel har siden svaret igen med et stadigt mere uproportionelt angreb på Gaza, hvor titusinder af civile palæstinensere er dræbt i de daglige bombeangreb. Situationen har udviklet sig til en humanitær katastrofe, og den israelske regering har på skammeligste vis nægtet at lade den nødvendige nødhjælp nå de civile. SF fordømmer på det kraftigste Hamas' terrorhandling d. 7. oktober og fortsatte gidseltagning af civile israelere. SF fordømmer de fortsatte israelske bombeangreb samt den fortsatte blokade af livsnødvendig mad og medicin. SF kræver en våbenhvile og at den nødvendige nødhjælp når frem til de civile i Gaza. SF ønsker derefter, at man tager skridt imod en fredsproces, der kan ende i den folkeretsligt eneste gyldige løsning, to-statsløsningen efter 1967-grænserne. Både israelere og palæstinensere har ret til at leve i sikkerhed.

Situationen i Israel og Gaza har kastet mange og lange skygger over store dele af verden. Den måske mest spektakulære og med stor indflydelse på dansk politik, har været de yemenitiske Houthis – angiveligt i solidaritet med palæstinensere – angreb på den civile skibstrafik i Det Røde Hav. Den fundamentalistisk-islamistiske organisation, der regerer over det vestlige og nordlige Yemen, angriber med alt fra droner til de ballistiske missiler, som præstestyret i Teheran velvilligt udstyrer dem med. Det er et direkte brud på havrets-koventionen, og har ført til drastiske ændringer på verdensmarkedet. Mange skibe vælger nu ruten syd om Afrika med store omkostninger for verdenshandlen – og ikke mindst for klimaet. Andre vælger at transportere sine varer på de russiske jernbaner og understøtter dermed Putins krigsøkonomi. Derudover har det enorme konsekvenser for et land afgørende land som Egypten, der mister store indtægter grundet den ringe sejlads gennem Suez-kanalen.

Til afhjælpning af situationen er Danmark blevet bedt om at stille med en fregat, der kan forsvare de civile skibe mod de daglige angreb fra Houthiserne samt en enkelt stabsofficer til den amerikansk-britisk ledede mission, der har til formål at destruere den infrastruktur som Houthiserne bruger til deres angreb på civile skibe og den frie skibshandel. SF har støttet begge tiltag.

Kort før sommerferien var SF en central del af det rammeforsvarsforlig, der efter langt tilløb blev indgået af alle partier på nær Enhedslisten og Alternativet. Forliget ligger den økonomiske ramme for de kommende års investeringer i Forsvaret, og de konkrete tiltag vil de kommende år blive udformet i en række delforlig. Udover den økonomiske ramme var der flere klare og markante SF-aftryk på rammeaftalen, herunder alt fra en modernisering af Forsvaret som arbejdsplads, især når det gælder ligestilling til et vigtigt skridt når det gælder cyber-sikkerhed og beskyttelse af kritisk infrastruktur, hvor et højdigitaliseret land som Danmark er særligt udsat.

Udviklingspolitik

Ordfører på udviklingsområdet er Marianne Bigum

SF arbejder for en grøn udviklingsbistand og at Danmark opfylder Paris-aftalen og styrker fokus på Afrika. Finansloven for dansk udviklingsbistand efterkom i høj grad presset fra bl.a. SF og er nu igen oppe på at udgøre 0,7 % af BNI efter nogle år hvor dette mål end ikke er nået. Andelen af udviklingsbistanden der afsættes til flygtninge i Danmark er samtidig reduceret. SF har været særdeles aktiv og i tæt samarbejde med Radikale, Alternativet og Enhedslisten blandt andet om at sikre at udviklingsbistanden er grøn og adresserer klimaudfordringerne.

Danmark spillede en positivt stor og aktiv rolle på COP 28 i at få indgået aftale om en global fond til at kompensere udviklingslandene for de klimaskabte tab og skader, de lider under, men som er forårsaget af især de rige landes store CO2 udledninger. Trods SF's pres er malurten i bægeret, at Danmarks bidrag blev

taget fra den allerede bevilgede udviklingsbistand og er således ikke såkaldte "additionelle" midler, som lovet i Paris-aftalen.

SF's udviklingspolitiske ordfører afholdt i foråret et stort dialogmøde med alle udviklingsorganisationerne og fik vigtige input til debatten om den årlige udviklingspolitiske redegørelse. SF var også vært for et møde om demokratiet og situationen i Vestafrika umiddelbart efter kuppet i Niger med deltagelse af den danske ambassadør i regionen. Vi har i samarbejde med Radikale, Alternativet og Enhedslisten haft udviklingsministeren i samråd om udviklingsbistanden til Gaza og indgået i drøftelserne om at sikre fortsat dansk støtte og humanitær bistand.

En gruppe nedsat af Landsledelsen indgår i tæt samarbejde med den udviklingspolitiske ordfører om at formulere en SF-politik for Afrika og lægge strategi for på hvilke områder SF vil øge indflydelse på regeringens politik/plan for Afrika der lanceres dette forår.